

ve stnik

Letnik XXIII.

Celovec, petek, 6. september 1968

Štev. 35 (1369)

Začetek šole

nalaga veliko dolžnost

Prihodnji teden se bo na Koroškem začelo novo šolsko leto in v južnem predelu dežele bodo starši znova pred važno odločitvijo, namreč pred vprašanjem, ali naj bodo njihovi otroci obiskovali samo nemško šolo, ali pa bodo deležni pouka v obeh deželnih jezikih.

Ni treba na dolgo in široko razpravljati o pomenu in važnosti učenja oziroma znanja jezika; to je danes znano in priznано načelo po vsem svetu, ki povsod stremi za sporazumevanjem in sodelovanjem. Če pa to velja v splošnem oziru, potem velja seveda še prav posebno v specifičnem primeru južne Koroške, ko gre za ozemlje, na katerem živiata drug poleg drugega dva naroda, ki ju vsakodnevna stvarnost vedno znova postavlja pred potrebo, da iščeta in tudi najdeja primerno obliko medsebojnega razumevanja.

Najboljša pot do tega pa je v naših razmerah nedvomno vzgoja otrok v dvojezični šoli. Tega bi se morali na južnem Koroškem zavedati vsi, zavedati zlasti v prihodnjih dneh, ko bo ob začetku novega šolskega leta spet priložnost za prijavo otrok k dvojezičnemu pouku.

Izkoristimo zato možnost, ki nam jo daje manjšinski šolski zakon, in se ne pustimo vplivati od ljudi, katerim ni za mirno sožitje med obema narodoma v deželi, marveč samo za razdor in nadaljnji narodnosni spor. Najboljši odgovor, ki ga moremo dati narodnim nestrpnostem, ki so šli v napad še na zadnje ostanke slovenščine v šoli in cerkvi, bo gotovo v tem, da bomo poskrbeli za čim večje število k dvojezičnemu pouku prijavljenih otrok.

Po določilih manjšinskega šolskega zakona je treba prijaviti otroke, ki vstopijo v prvi razred ljudske šole; prijave so možne tudi za tiste otroke, ki obiskujejo višje razrede ljudske šole in doslej še niso bili prijavljeni k dvojezičnemu pouku. Zelo važna pa je tudi prijava otrok k pouku slovenščine na glavni šoli, ki za mnoge šolarje po četrtem razredu ljudske šole predstavlja nadaljevanje obveznega šolanja in v številnih primerih s tem tudi prehod v nove šolske okolišče.

Zastavimo si v prihodnjih dneh vprašanje, kako moramo ravnati, da bomo svojim otrokom zagotovili čim lepšo bodočnost. Eden izmed temeljev te bodočnosti je nedvomno ljubezen in zvestoba materinemu jeziku, ki je v vsem kulturnem svetu tudi osnova vsakega šolanja. Zato je naša dolžnost, da omogočimo našim otrokom izobrazbo v materinščini s tem, da jih prijavimo k dvojezičnemu pouku. S tem jim bomo dali na življenjsko pot dragoceno dediščino — namreč spoštnost, da bodo ljubili svoj lastni narod in hkrati spoštovali druge narode. V naših razmerah bo to hkrati tudi najboljši prispevek k ohranitvi miru v deželi.

Razmere na Češkoslovaškem so se začele počasi spet normalizirati

Poslopoma, korak za korakom, se na Češkoslovaškem odvija normalizacija razmer. Zunanji tok življenja polagoma dobiva stare privajene oblike. Iz večine mest so izginili tanki in druga vojaška vozila petih zasedbenih sil ter se — v kolikor niso že sploh zapustila deželo, kakor na primer oddelki iz Vzhodne Nemčije — v glavnem umaknila na svoje „položaje“ na meji in v raznih vojaških središčih. Na njihovo mesto so spet stopila osebna vozila in civilne obleke, kajti na Češkoslovaškem je znova zavladal delovni dan.

Normalizira se tudi politično življenje, samo da zanj ni mogoče trditi, da se vrača na tiste položaje, ki so bili značilni za letošnje „češkoslovaško pomlad“. Češkoslovaški partijski in vladni funkcionarji so namreč takoj po vrnitvi iz Moskve z vso resnostjo povedali, da se bo treba sprijazniti s trenutnimi razmerami, kar z drugimi besedami pomeni, da bodo morali izpolniti razne pogoje, ki jih vsebuje moskovski sporazum. V tem smislu so tudi pozvali prebivalstvo in brez vsakega olepšavanja priznali, da bo te pogoje treba dosledno izpolniti, ker le tako bo mogoče tudi z nasprotni strani zahtevati spoštovanje sporazuma, torej zahtevati umik sedanjih zasedbenih čet.

Vse to v današnji češkoslovaški praksi pomeni, da je s tolikšnim poletom začeli proces liberalizacije vsaj za gotov čas zavrt in bo —

kakor je zelo jasno povedal eden izmed češkoslovaških voditeljev — v tej smeri treba znova začeti tam, kjer so bili narejeni prvi koraki v začetku tega leta, samo z razliko, da bo v bodoče treba delati bolj previdno in sistematično.

Na Češkoslovaškem vsaj prevladuje mnenje, da je višek krize že mimo in zato ni več pričakovali večjih zaostritvev. Pač pa je bilo v zadnjem času veliko govora o možnosti, da bi do podobnih intervencij prišlo v drugih deželah; predvsem so v tej zvezi omenjali Romunijo in tudi Jugoslavijo. Dejstvo je, da sta bili ti dve državi izpostavljeni zelo ostrim časopisnim napadom iz posameznih držav varšavskega pakta, vendar izgleda, da do nadaljnje zaostritve razmer le ne bo prišlo.

Razumljivo pa so na Zahodu — zlasti v Ameriki in v Zahodni Nemčiji — priložnost, ki jim jo je nudila akcija držav varšavskega pakta, takoj izkoristili za novo „zaostritev“ svojega stališča napram Vzhodu. Predsednik Johnson in kancler Kiesinger sta družno dokazovala spremembo tako imenovanega statusa quo v Evropi ter prepričevala svetovno javnost, da bo treba povečati budnost v „obrambi pred komunizmom“.

Ne nazadnje pa je zasedba Češkoslovaške v določeni meri vplivala celo na odločitev kongresa ameriške demokratske stranke, ki je za svojega predsedniškega kandi-

Grožnje človeštvu

V času, ko se menda ves svet bori za obranitev in utrditev miru, imajo generalni štabi oboroženih sil na voljo sredstva množičnega uničevanja, o kakršnih svet niti ne sanja. Jedrski grožnji, ob kateri živi človeštvo že dvajset let, se je pridružila še nevarnost bakterioloških in kemičnih vojaških sredstev. Središča za kemične in bakteriološke raziskave, ki delujejo s pomočjo vojaškega proračuna pod strogim nadzorstvom obrambnih ministrstev, gojijo naskestraj bakterije kolere, kuge, črnih koz itd., s katerimi lahko okužijo ogromna območja, in bakterije rastlinstva. Proizvajajo pline, ki povzročajo blaznost in naglo smrt.

S takimi podrobnostmi je javnost seznanila posebna oddaja britanske televizije. Na televiziji so med drugim pokazali poizkuse z živalmi, ki so dobile smrtno dozo novega plina GK, glavne kemične grožnje današnjih dni. Gre za brezbarven plin, ki le rahlo diši in ga ni mogoče zlahka ugotoviti. En sam vdih ubije človeka. Za stratege v vojaški službi je tako orožje cenejše in učinkovitejše od jedrskega. Poleg vsega ne uničuje tovarn, laboratorijev in stavb, temveč samo življenja — v milijonih.

Ženevska konvencija iz leta 1925 prepoveduje uporabo strupenih plinov, vendar le-te kar naprej izpopolnjujejo. Samo Amerika porabi na dan približno milijon dolarjev za raziskave te vrste. Velika Britanija, Amerika, Avstralija in Kanada so si delo porazdelile na podlagi posebnega medsebojnega sporazuma.

Ta program je seveda razburil javnost in opozoril na glas znanstvenikov in javnih delavcev proti biološkim in kemičnim sredstvom za množično uničevanje ljudi. V Londonu so pod pokroviteljstvom „Knjižnice miru“ sklicali posebno konferenco, na kateri je 12 znanstvenikov iz raznih dežel govorilo o kemični in bakteriološki vojni.

Ne nazadnje na podlagi tega „odkritja“ je prišla iz Velike Britanije tudi pobuda, ki so jo sporočili razorožitveni konferenci Združenih narodov, ki zaseda v Ženevi. Na tej konferenci so britanski predstavniki namreč predlagali, naj bi v okviru razorožitvenih pogajanj razpravljali tudi o problemih bakteriološke vojne ter podobno, kakor je bil dosežen sporazum o prepovedi širjenja jedrskega orožja, sklenili ustrezen mednarodni sporazum, s katerim bi prepovedali uporabo kemičnih in bakterioloških sredstev za množično uničevanje ljudi.

data z veliko večino izvolil sedanjega podpredsednika Humphreya. Seveda značilnost ni toliko v osebi kandidata kot pa v dejstvu, da je dobil Humphrey potrebno večino kljub temu, čeprav z ničemer ni pokazal več pripravljenosti za

pomiritev v Vietnamu, kot je že ves čas kaže sedanji predsednik Johnson.

To pa dovolj zgovorno kaže, kako uporaba vojaške sile na eni strani tudi drugi strani služi za opravičilo vojaške intervencije.

PROSLAVA 25-LETNICE KOČEVSKEGA ZBORA

Izkušnje iz narodnoosvobodilnega boja učijo

da je samo brezkompromisna odločnost pogoj za obrambo svobode

V Kočevju je bila minulo soboto velika spominska proslava, prirejena ob 25-letnici zgodovinskega Zbora odposlancev slovenskega naroda, torej prvega slovenskega parlamenta, ki je sredi junaškega narodnoosvobodilnega boja ustvaril pogoje za zmago nad fašizmom in položil temelje slovenski državnosti. Proslave se je v prvi vrsti udeležila slovenska mladina — med udeleženci je bilo nad 2500 pionirjev, katerim je govoril predsednik republiške konference SZDL Janez Vipotnik, ki je med drugim dejal:

Ko se po petindvajsetih letih spominjamo Kočevskega zbora in listamo po najznamenitejših straneh naše preteklosti, se nam pomembnost tega dejanja kaže v vedno novih razsežnostih. Pred nami vstaja krčevit upor slovenskega delovnega ljudstva, od trenutka, ko so ga skupno z drugimi jugoslovanskimi svobodoljubnimi ljudmi tuje sile hotele spraviti na kolena. Kaže se nam njegova pokončna hoja v brezkompromisni obrambi neodvisnosti, kaže se v pravičnem hotenju do samostojnega izbiranja poti, kaže se v težnji po lastnem socialističnem razvoju in v daljnosežnih ukrepih glede mednarodnih odnosov. Vztrajno voljo po lastnem napredku smo ves čas našega razvoja zavestno delili z odgovornostjo in solidarnostjo vseh narodov in vseh ljudi po svetu, ki se bore za mir, svobodo in napredek. Naš lastni delež pri razvoju socialističnih, demokratičnih in humanih odnosov med ljudmi je iz vseh resničnih prizadevanj sodobnega človeštva po teh idealih zajemal vedno nove moči. Krepila pa se nam je samozavest ob spoznanju, da je tudi obratno, da namreč socialistična samoupravna demokratična Jugoslavija s svojim zgledom vpliva vero in zaupanje v lastno moč naprednim silam v svetu v njihovem boju za napredek, mir in svobodo.

„Odgovornost krepiti pozicije socializma v lastni hiši in nasploh, je sestavni del socialistične preobrazbe sodobnega sveta. Zato nam Jugoslovonom nikoli ni bilo vseeno, kaj se s socializmom dogaja, predvsem pa smo bili vedno kritični do lastne prakse, lastne poti in lastnega razvoja.“

Potem je predsednik Vipotnik prešel na nedavne dogodke na Češkoslovaškem in naglasil:

Zadnji mednarodni dogodki in dejstvo, da je Češkoslovaško okupiralo pet članic varšavskega pakta, je globoko prizadelo vse resnične borce za socializem. Prizadelo jih je toliko bolj, ker je agresija prišla tako rekoč iz hrbta, od strani, od koder se pričakuje le prijateljstvo, pomoč in podpora. Zato jim je podrla iluzije o spoštovanju načel, dogovorov, pogodb, socialističnega sožitja, o spoštovanju javnega mnenja in suverenosti naroda.

„Morda nikoli doslej ni bilo v svetu tolikokrat zastavljeno vprašanje zaupanja v socializem. Toda prav tako niso nikoli doslej številne komunistične partije, delavska in druga progresivna socialistična gibanja bila tako odločna in enotna v obsodbi vsiljevanja diktata iz Moskve, v obsodbi politike sile in dogmatičnih metod. Ti odmevi ne kažejo na nezaupanje v socializem, nasprotno, kažejo na to, da se doslej veljavne norme menjajo, da se stari, doslej veljavni centri socializma, kot je Sovjetska zveza, zaradi svojega dogmatizma kompromitirajo, izgubljajo svojo politično in idejno vlogo, nastajajo pa in rastejo nove sile socializma, ki so različne po svojih oblikah iskanja poti v socializem, enotne pa so v svojih ciljih.“

Govornik je nato prešel na jugoslovanske razmere in ugotovil:

Naša jugoslovanska socialistična družba, prav tako polna protislovij kakor vsaka druga, se je

vedno trudila in se trudi iskati tista pota razvoja, ki odpirajo perspektivo socializma. Proti nevarnemu birokratskemu etatizmu in za osvoboditev dela in človekove osebnosti se borimo z razvijanjem samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije. Do našega cilja je še dolga pot, polna zaprek in težav in odporov. Toda naša specifična pot v socializem na osnovi samoupravljanja in neposredne demokratizacije povečuje pri delovnih ljudeh in delavskih gibanjih po svetu zanimanje zanj.

„In na nas, na demokratični samoupravni jugoslovanski družbi je velika odgovornost, kako bodo delovni ljudje po svetu spremljali in uveljavljali vizijo novega, samoupravnega socializma, bolj humanega, bolj demokratičnega čistega socializma, kakršnega so si zamišljali in si zamišljajo največji teoretiki marksizma. Nadaljnji razvoj samoupravljanja in neposredne demokracije je porok stabilnosti naše socialistične skupnosti in njenega mednarodnega položaja. Razmerje političnih sil v svetu danes, ob sedanji mednarodni situaciji, nas opozarja, da v mednarodnih relacijah nastajajo nove sile in nove rezerve napredka. Kolikor širše bo povezovanje socialistične Jugoslavije z resnično socialističnimi, antiimperalističnimi in demokratičnimi silami in gibanji v boju za svobodo, mir in družbeni napredek, toliko bolj bo pridobivala na specifični teži samoupravna pot v socializem.“

Naj visoko plapolata naša zastava samoupravnega socializma. Želimo in hočemo jo držati vzravnano. Če bo potrebno, jo bomo branili z vsemi silami v vseljudskem odporu in vsemi sredstvi. Izkušnje iz narodnoosvobodilnega boja so nas naučile, da je samo brezkompromisna odločnost pogoj za obrambo svobode.“

Napad na iskanje samostojne poti v socializem

Predstavniki društva sociologov SR Slovenije in Slovenskega politološkega društva so na skupni seji razpravljali o zasedbi Českoslovaške ter o posledicah za razvoj političnih in socioloških ved. Izrazili so globoko ogorčenje sprčo napada na iskanje samostojne poti v socializem ter zahtevali, da se takoj povrne popolna suverenost Českoslovaški. Posebej so poudarili, da z obćudovanjem spremljajo odpor, ki ga českoslovaško ljudstvo in českoslovaška družbena misel nudita posegom v suverenost njihove domovine ter naslovili pozdrave na vse, ki so v teh za socializem prelomnih dneh izrazili moralno in politično podporo českoslovaški socialistični revoluciji.

Načelno so predstavniki obeh organizacij ugotovili naslednje:

● Svobodo znanstvenega dela, zlasti raziskovanja družbenih in političnih procesov, lahko zagotavlja le suverena skupnost; vsako omejevanje suverenosti neke države je hkrati tudi omejevanje svobode znanstvene misli.

● Popolnoma nesprejemljivo je, da neka država ali skupina držav, ki se pri tem sklicuje celo na „višje sile“ socializma, skuša svojo družbeno in politično prakso odtegniti znanstveni kritiki, uporabljajoč pri tem celo fizično nasilje ali grožnjo s takšnim nasiljem zoper druge narode.

● Ravnanje, značilno za stalinizem, da si namreč neka velika sila lasti monopol v razlagi marksizma in leninizma, se začneja znova pojavljati. Neostalinisti se ponovno postavljajo v vlogo absolutnega razsodnika, ki naj brezprizivno odloča o tem, kaj je marksistično in kaj protimarksistično, kaj je socialistično in kaj protisocialistično, kaj je revolucionarno in kaj protirevolucionarno.

● Takšna praksa na mednarodnem področju in glede na mednarodno delavsko gibanje izraža splošno družbeno stanje in posebej položaj družbenih ved v posameznih deželah. Omejevanje svobode znanstvene misli, preganjanje marksističnih družboslovcev, zatiranje kritike lastne prakse kot „ideološke diverzije“, arbitrarno razsojanje o znanstveni resnici in podrejanje znanosti pragmatičnim interesom se naravno nadaljuje v poskus, da se enaka praksa razširi tudi na druge narode in gibanja in s tem bistveno omeji intelektualna svoboda.

● Čas je, da se pred marksistično družbeno znanost, posebej pred sociologijo in politologijo, z vsjo aktualnostjo znova postavijo vprašanja: Kaj je bistvo socializma in kakšne so njegove perspektive? Kdaj lahko z znanstvenega stališča neki družbeni in politični sistem sploh imenujemo socialističnega? Kaj je bistvo socialistične revolucije v sedanjem zgodovinskem trenutku? Kdo so nosilci degeneracije in kdo preporoda sodobnega socializma? Kako naj se izražajo in institucionalno razrešujejo notranja protislovja socialistične družbe? Katere družbene in politične oblike zagotavljajo svobodo in humanizacijo dela, posebej svobodo znanstvenega dela in kulturnega ustvarjanja? Kakšne oblike in poti vodijo k organski povezavi socializma in demokracije, ki je imperativ sedanjega časa?

● Socialistična misel, soočena z dogmatizmom in protidemokratsko prakso, ki je zlasti v zadnjih dveh desetletjih ravno zastavljala ta vprašanja. Tudi českoslovaški družboslovci so, osvobodeni pritiska birokratskega razsojanja in samovolje, mnogo prispevali k temu, da se je sodobna napredna misel obogatila s svežimi spoznanji o nujnosti, da socializem stori korak naprej, da se njegovo snovanje poveže z demokratično perspektivo, da se porušijo dogmatični miti in ustvarijo takšne razmere, da bosta socialistična misel in praksa predvsem z močjo svojega zgleda in privlačnosti združevali okrog sebe ljudi in narode. Menimo, da je takšna temeljna usmeritev novejšega českoslovaškega družboslovja najboljši dokaz, da je bilo in da je to družboslovje na ravni zgodovinskega trenutka. Zunanji posegi v takšno usmeritev tega družboslovja so v očitnem nasprotju z interesi sodobne socialistične družbene znanosti in s tem tudi z interesi socializma.

● Prepričani smo — in to želimo javno sporočiti vsem, ki jim je do napredka socializma in demokracije — da je ni sile na svetu, ki bi lahko preprečila iskanje novih, sodobnejših, humanejših poti v socialistično družbo; da je ni sile na svetu, ki bi lahko utišala željo po svobodi človeka, narodov in človeštva in po svobodi znanstvenega dela. Ne samo, da verujemo v vse to, marveč smo tudi pripravljeni s svojimi močmi in na svoj način prispevati k velikim smotrom in podpreti vse in vsakogar, ki teži k enakim ciljem.

Začele so se nove podražitve

S 1. septembrom ali praktično od ponedeljka naprej so v veljavi predpisi, ki pomenijo občutne podražitve. ÖVP-jevska vlada jih je sklenila, da bi vsaj delno zmanjšala primanjkljaj v državnem proračunu. Gre pri tem za podražitve na treh področjih, in sicer:

— Pri vinu, pivu in vseh drugih alkoholnih pijačah se na prodajno ceno priblije poseben davek v višini 10 odstotkov; od tega davka pričakuje vlada letno za 700 milijonov šilingov dodatnih dohodkov.

— Prav tako 10 odstotkov od prodajne cene znaša posebni davek, ki je bil predpisan za nakup vseh v Avstriji prvič registriranih osebnih avtomobilov; ta davek naj bi donasal v državno blagajno 500 milijonov šilingov na leto.

— Končno je bil povišan davek na tobak oziroma na tobačne izdelke; za državno blagajno naj bi to pomenilo letno 200 milijonov šilingov dohodka.

Samo na podlagi teh „posebnih davkov“, ki so začeli veljati ta teden, se bodo dohodki države predvidoma povečali letno za okroglo 1400 milijonov šilingov. Vendar pa to še ni vse: za začetek prihodnjega leta, torej v kratkih štirih mesecih, je vlada namreč pripravila še nadaljnja presenečenja — povišanje raznih davkov, kar naj bi državne dohodke povečalo za novih 2370 milijonov šilingov na leto.

Te podražitve je vlada sklenila z utemeljitvijo, da morajo vsi državljani prispevati k ozdravitvi državne blagajne. Ne glede na to, da primanjkljaj v državni blagajni s temi „posebnimi bremenmi“ še vedno ne bo krit, pa je vsekakor značilno tudi dejstvo, da bodo te podražitve znova najbolj prizadele manj premožne prebivalstvo. Medtem ko bodo morali delavci in nameščenci povišane davke do zadnjega groša plačati iz svojega žepa, bodo namreč podjetniki tudi nova bremena v veliki meri spet lahko zvalili na ramena drugih ali pa se okoristili veljavnih predpisov za odpis davkov.

Mednarodni velesejem v Zagrebu

stičišče razvitih in nerazvitih držav

V dneh od 12. do 22. septembra bo v Zagrebu spet tradicionalna mednarodna sejemska prireditev, ki bo tudi letos združila številne razstavljalce iz vseh predelov sveta. Na podlagi prijav bo na letošnjem velesejmu sodelovalo več kot 6200 domačih in tujih razstavljalcev, od tega okoli 5000 podjetij iz 56 tujih držav. Udeleženi bo tudi nekaj razstavljalcev oziroma bolj povedano nekaj držav, ki doslej še niso bile zastopane na tem pomembnem poslovnem srečanju; v to skupino spadajo Malgaška republika, Kolumbija, Brazilija in Kenija, medtem ko sta Švica in Španija svoj razstavljalni prostor v Zagrebu tokrat podvojili.

Posebna značilnost letošnjega zagrebskega velesejma je nedvomno udeležba številnih držav v razvoju. Sploh postaja zagrebska sejemska prireditev iz leta v leto popolnejša slika gospodarske zmogljivosti dežel v razvoju. V zadnjih letih namreč sodeluje vedno več držav v razvoju iz Azije, Afrike in Latinske Amerike in tudi za letošnji velesejem je prijavljenih kar 23 dežel v razvoju, namreč 8 iz Azije, 11 iz Afrike in 4 s področja Latinske Amerike. Vzrok tolikšnega zanimanja teh držav za zagrebsko prireditev so zelo povoljni poslovni pogoji na sejmu, poleg tega pa se je zagrebski sejem izkazal kot odlično sličišče, kjer se zbirajo poslovni ljudje tudi iz gospodarsko zelo razvite Evrope ter drugih celin, kar nujno pripelje do bolj živih poslovnih stikov, zanimivih po eni strani za predstavnike razvitih držav kakor še posebno po drugi strani za dežele v razvoju.

Med azijskimi državami, ki bodo letos zastopane na zagrebskem velesejmu, zaslužijo največje zanimanje Indija, Japonska, Indonezija in Nepal, poleg teh pa bodo udeležene še Pakistan, Libanon, Iran in Singapur. Najbolj zvesta udeleženka te prireditve je Italija, pa tudi Indonezija se bo po dveh letih odsotnosti znova vrnila v Zagreb, medtem ko sta Nepal in Japonska svojo udeležbo letos povečala. Zelo velika bo tokrat udeležba z afriške celine, ki jo bo poleg desetih „starih“ udeleženk prvič zastopala tudi Malgaška republika. Za večino afriških dežel velja, da se bodo v Zagrebu skušale uveljaviti predvsem s kavo. Podobno usmeritev napoveduje udeležba iz Latinske Amerike, od koder se bo dosedanjim trem predstavnicam — Brazilija, Mehika in Argentina — letos prvič pridružila še Kolumbija.

Če bi za zaključek skušali še najti odgovor na vprašanje, od kod tolikšno zanimanje za zagrebsko sejemska prireditev, potem bi morali v prvi vrsti ugotoviti: Zagrebski mednarodni velesejem je postal pomembno sličišče poslovnih ljudi ne le iz razvitih področij Zahoda in Vzhoda, marveč tudi iz tako imenovanega „tretjega sveta“ — iz dežel v razvoju.

Svetovna zdravstvena organizacija se bori proti nevarnim nalezljivim boleznim

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je napovedala boj predvsem nevarnim nalezljivim boleznim. Če bo uspel njen bojni načrt, potem leta 1976 na svetu na primer ne bo več črnih koz. Ponovno se je razmahnila tudi akcija proti malariji, na vrsti pa bodo tudi druge naloge zdravstvene službe: boj proti vsem nalezljivim boleznim, proučevanje raka in srčnih bolezni ter toksikološke raziskave, mednarodno nadzorstvo nad zdravili, pospešeno usposabljanje zdravnikov in drugega zdravstvenega osebja. Za vse to bo WHO v prihodnjem gospodarskem letu porabila okoli 60 milijonov dolarjev.

Med dejavnostmi WHO je zdaj na prvem mestu globalni boj proti malariji in črnim kozam. Malarijo prenašajo razni močvirski komarji, za katerih uničevanje so potrebni precejšnji tehnični pripomočki. V povojnih letih je kazalo, da bo človeštvo z množično rabo praška DDT kmalu pregnalo to nadlogo, toda že v začetku

petdesetih let so morali ugotoviti, da so prenašalci te nevarne bolezni postali odporni proti DDT in drugim sredstvom za zatiranje insektov. Na velikih področjih v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki je boj proti malariji zadnja leta precej popustil, ker je zmanjkalo sredstev za zatiranje prenašalcev bolezni. Ker prenašalci malarije ne poznajo državnih meja, je treba mednarodno usklajati zatiralne akcije, zakaj le tako bo zagotovljen trajen uspeh. WHO v glavnem snuje načrte. V minulih 10 letih je sklenila okoli 250 dogovorov in pogodb o raziskavah na raznih področjih.

Boj proti malariji poteka v treh fazah. Med pripravami je treba zagotoviti ljudi in sredstva, med drugim avtomobile, čolne, kolesa, konje, kamele in celo slone. Potem je na vrsti napad na komarje v vseh skritih, nazadnje pa je treba uničiti v človeški krvi živeče zajedalce, da bi tako preprečili ponovni razmah močvirske bolezni.

Po sklepu WHO morajo dežele, kjer so črne koze endemična bolezen, do konca letošnjega leta začeti zatiralno akcijo. Če bo šlo vse po načrtu, bodo črne koze leta 1976 le še žalosten spomin.

POŠIROKEM SVETU

BUKAREŠTA. — Romunski predsednik Ceausescu je po zadnjih dogodkih na Českoslovaškem podal že številne izjave ter najostreje obsodil vmešavanje petih držav varšavskega pakta v notranje zadeve Českoslovaške. V enem izmed mnogih govorov je Ceausescu tudi dejal, da morajo komunisti vsega sveta združiti svoja prizadevanja za premagovanje tega težkega trenutka, da bi se lahko lotili nalog skupnega boja, za zagotovitev povezanosti vseh protimperialističnih sil in tako preprečiti imperializmu, da bi ogrozil mir in svobodo narodov. „Od ustvarjalcev marksizma in leninizma ter naših predhodnikov smo se naučili, da je lahko ljudstvo svobodno le, če spoštuje svobodo drugih narodov. Želimo biti svobodni in sklenili smo vedno spoštovati svobodo vseh narodov.“

ZENEVA. — Prejšnji teden se je v Ženevi začelo enomesečno zasedanje konference neatomskih dežel, na kateri sodelujejo predstavniki okoli 80 držav sveta. Na prvih sejah so izvolili razne vodilne organe konference, v ponedeljek pa se je začela splošna razprava. Za predsednika ženevskega zasedanja je bil izvoljen pakistanski zunanji minister Husain, ki mu stoji ob strani 12 podpredsednikov, med katerimi sta tudi predstavnik Avstrije in Jugoslavije. Poleg tega so izvolili tudi še vodstvo dveh komisij za razorožitev in varnost ter za miroljubno uporabo atomske energije.

PRAGA. — Inštitut za preučevanje javnega mnenja na českoslovaški akademiji znanosti je med prebivalci Prage izvedel zanimivo povpraševanje. Anketa je pokazala, da 99 odstotkov vprašanih Pražanov v celoti zaupa prvemu sekretarju KP Českoslovaške Aleksandru Duběku, pol odstotka anketirancev mu ne zaupa, ostali pa se ne morejo odločiti. Na vprašanje, ali je ob vdoru tujih armad bila na Českoslovaškem nevarnost kontrarevolucije, je 93 odstotkov povprašanih odločno odgovorilo, da take nevarnosti ni bilo, le 2 odstotka sta odgovorila, da je nevarnost obstojala, ostalih 5 odstotkov anketirancev pa se ni odločilo.

CHICAGO. — Ameriški podpredsednik Hubert Humphrey, ki je bil na nedavnem kongresu demokratske stranke izvoljen za strankinega kandidata pri letošnjih predsedniških volitvah, je odločil, da bo njegov podpredsedniški kandidat senator Edmund Muskie iz zvezne države Maine. Na kongresu, ki je potekal ob krvavih pouličnih spopadih in številnih aretacijah demonstrantov, kateri so zahtevali ustavitve ameriškega bombardiranja in sploh vojskovanja v Vietnamu, je podpredsednik Humphrey sicer zagotovil, da bo storil vse za čim hitrejši konec vojne, vendar je krivdo za nadaljevanje vojne v celoti zvrnil na Severni Vietnam in tako pokazal, da hoče nadaljevati politiko sedanjega predsednika Johnsona.

PARIZ. — Za ponedeljek ima francoski predsednik de Gaulle napovedano veliko tiskovno konferenco, na kateri bo sprejel predstavnike domačega tiska, radia in televizije ter inozemske dopisnike. Ker bo to njegovo prvo letošnje srečanje z novinarji, vlada za napovedano konferenco splošno zanimanje, zlasti ker so se po spomladanski krizi (zaradi katere je izpadla tudi tradicionalna spomladanska tiskovna konferenca) v Franciji vrstili tudi pomembni mednarodni dogodki.

WASHINGTON. — Minilo je pet let, odkar so med Washingtonom in Moskvo vzpostavili tako imenovano „vročo zvezo“. Po tej teleprinterški zvezi lahko neposredno med sedežem ameriškega predsednika ter sedežem sovjetske vlade izmenjujejo informacije v času mednarodnih kriz. Je pa vsekakor značilno, da se ob nedavni zaostritvi na Českoslovaškem te zveze niso poslužili.

DUNAJ. — V zvezi z zadnjimi dogodki na Českoslovaškem je neki sovjetski list ostro napadel tudi Avstrijo. Med drugim je zapisal, da so ameriški in zahodnonemški vojniki ustanovili posebne enote „zelenih vragov“, ki da so potem kot turisti prehajali na českoslovaško ozemlje; poleg tega naj bi neko kasarno v Salzburgu spremenili v ameriško-zahodnonemško oporišče, kamor da so zahodnonemški helikopterji prepeljali velike količine orožja, izdelanega v Zahodni Nemčiji. Ministrstvo za državno obrambo je vse te trditve odločno zavrnilo.

NEW YORK. — Takoj ko je bil v Moskvi sklenjen sovjetsko-českoslovaški sporazum, ki naj bi ustvaril pogoje za zopetno normalizacijo razmer na Českoslovaškem, je českoslovaška delegacija na sedežu Združenih narodov uradno zahtevala, da o vprašanju zasedbe Českoslovaške ne bi več razpravljali v varnostnem svetu. Kljub temu pa je varnostni svet po prizadevanju zahodnih sil zadržal českoslovaško krizo na dnevnem redu ter bi se — tako zagotavljajo v zahodnih diplomatskih krogih — takoj spet sestal, če bi v Pragi prišlo do nove krize.

Dober razvoj deželne muzeja

V deželnem muzeju je deželni glavar Sima otvoril v torek dve razstavi. Prva razstava nosi naslov „Južna Koroška v sliki“, druga pa je sestavljena kot spominska razstava koroškega umetnika Switberta Lobisserja, ki je umrl pred 25 leti.

Direktor deželnega muzeja je v svojem govoru nakazal delo te kulturne ustanove v preteklem letu in naglasil, da je razvoj muzeja povsem zadovoljiv. Muzej in njegove podružnice, kot n. pr. muzej na prostem v Gospe Sveti in izkopanine na Štalenski gori, je obiskalo v tej sezoni 30.000 odraslih in 26.000 otrok. Največ obiskov je mogla zabeležiti seveda hiša v Celovcu. Deželni muzej v Celovcu preurejajo. Popravili so že precej prostorov. Sanirali so tudi klet, v kateri mislijo namestiti stalno razstavo. Trenutno urejujejo študijske oddelke in biblioteko. Kustosi pa bodo dobili posebne strokovne knjižnice. Tako študijski oddelki kot tudi biblioteka sta posebne važnosti za muzej. Prostore bodo lahko uporabljali tudi obiskovalci pedagoške akademije. Z ureditvijo študentskih prostorov in bibliotek pa bo muzej šele postal znanstvena ustanova.

Deželni glavar Hans Sima se je v svojem govoru bavil s kulturno politiko dežele. Orisal je napore deželne vlade in kulturnih ustanov za dvig kulturnega življenja na Koroškem. Po letu 1945 je bilo treba tudi na kulturnem področju znova začeti, je dejal deželni glavar. Ni se popravilo le starih objektov, temveč se je zgradilo tudi nekaj novih. Posebno je poudaril pomen izkopanine na Štalenski gori, ureditev Deželne galerije, saniranje celovškega gledališča in ne nazadnje deželnega muzeja. Deželni glavar se je ob tej priliki zahvalil vsem koroškim kulturnim delavcem in menil, da bi brez njihovega požrtovalnega dela ne prišlo do takih uspe-

hov na kulturnem področju naše dežele.

Dežela se je vselej zavedala, je dejal deželni glavar, da ima tudi golove dolžnosti napram kulturi, zato je pripravljena tudi v bodoče finančno podpreti kulturne ustanove. V tej zvezi je omenil deželni glavar tudi poseben koroški kulturni davek, ki je bil nujno potreben, kajti brez potrebnega denarja in idealizma danes ne more obstojati nobena kulturna ustanova. Kulturna

na pobuda dežele pa je blagodejno vplivala tudi v privatnih vrstah. Danes se dežela in posebej glavno mesto lahko ponaša z vrsto privatnih galerij.

Tudi o pomenu kulturne izmenjave s sosednjo republiko Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino je spregovoril deželni glavar. Orisal je razvoj na tem področju in poudaril, da je šele preko kulturne izmenjave prišlo tudi do tesnejših stikov na političnem področju.

Zarko Petan v Zürichu

Član ljubljanske Drame, režiser Zarko Petan, bo v novi igralski sezoni režiral Abrusovo dramo „Bog me ima rad“ v Zürichu v Theater am Neumarkt. To gledališče je pred nekaj leti gostovalo v Ljubljani, medtem ko je ljubljanska Drama nastopila v Zürichu, in sicer s Kopitovim delom „Očka, ubogi očka“, s katerim so ljubljanci gostovali tudi v Celovcu. Gledališče je drugo v Zürichu in ima na sporedu predvsem dela modernih avtorjev, dočim glavno züriško gledališče prinaša le klasična dela, dela avtorjev prejšnjih obdobj in jih uprizorja na klasičen način ter daje prednost domačim avtorjem.

Za novo sezono je vodstvo gledališča povabilo k sodelovanju tudi dva tuja režiserja. Svojo starejšo dramo „Zrtev dolžnosti“, ki pa jo je predelal, bo postavil na oder Theater am Neumarkt sam dramatik Ionesco. Dramatik je sodeloval že pri več uprizoritvah svojih del kot svetovalec, sedaj pa se bo poskusil še kot režiser. Premiera Ionescovega dela bo 2. oktobra. Teden dni kasneje bo v züriškem gledališču Theater am Neumarkt druga premiera, drama ruskega pisatelja Abrusova „Bog me ima rad“, ki jo je v Jugoslaviji pred nekaj časa uprizorila že beograjska televizija. Režiser tega dela bo Zarko Petan.

V tem delu nastopijo samo tri osebe, dva fanta in eno dekle. Delo je napisano na vojno tematiko, godi pa se v treh različnih obdobjih. Najprej med vojno, potem takoj po vojni in nazadnje štirinajst let kasneje. Osnova drame je tudi ljubezenski trikotnik. Dramo si je avtor zamislil kot protest proti nasilju in vojni. Tekst je svojevrsten in ne nazadnje zaradi tega je režijo prevzel Zarko

Petan. Drugi razlog, zakaj je prevzel Petan režijo, pa se je pokazal pred nedavnim po naključju, ob dogodkih v ČSSR. Tekst ruskega avtorja ima tako še poseben pomen, ko obsoja in protestira proti vsaki vojni in agresiji. Posebno se zanima slovenski režiser tudi za režisersko delo dramatika Ionesca, saj je režiral že nekaj njegovih del. Sedaj bo imel možnost, da vidi na delu pisatelja samega.

KULTURNE DROBTINE

● Georgio Strehler namerava ustanoviti lastni igralski ansambel. Doslej je Strehler vodil milansko gledališče „Piccolo Teatro“. Gledališče je zaslovelo po vsem svetu.

● Salvador Dalí je ustvaril na pobudo španskega olimpijskega komiteja novo sliko in jo nazval „Kozmični atlet“. Slika bodo razstavljali v okviru poletne olimpiade v Mexiko City.

● Vse kaže, da bodo že to jesen prirejali v mariborskem gradu baročne večere. 13. septembra bo gostoval v Mariboru radijski komorni zbor iz Ljubljane pod dirigentom Lojzeto Lebičem. Na sporedu bo stara glasba. Koncerte v mariborskem gradu bo vodstvo pokrajinskega muzeja pozivljalo z razstavami baročne umetnosti.

● Beograjsko Jugoslovansko pozorišče, ki ga zdaj vodi Bojan Stupica, je v repertoar vključilo tudi dramatisacijo romana Kiklop.

● Mladi zagrebški režiser Branko Ivančica pripravljala scenarij za svoj drugi film, ki se bo imenoval Volkodlak.

● Benjamin Britten bo začel v kratkem komponirati svojo prvo opero za televizijo. Vsebine bo prevzel po noveli Henryja Jamesa.

● 15. septembra bodo v Berlinu odprli berlinsko nacionalno galerijo, onega največjih muzejev sodobne umetnosti.

Nova gledališka sezona

Slovensko narodno gledališče je razpisalo abonma za novo gledališko sezono. Program je pester in skuša zadovoljiti različne težnje v gledališkem ustvarjanju. V letošnji sezoni bodo ponovili nekaj uprizoritev lanske igralske sezone.

Ljubljanska Drama ima v načrtu tri domača dela, tri dela svetovnih klasikov in tri dela iz sodobne tuje dramatike. Domače avtorje zastopajo Smole s „Krstom pri Savici“, Javoršek s komedijo „Manevri“ in Marko s svojim „Mirabeau-jem“. Od svetovnih klasikov so izbrali Shakespearovega „Hamleta“, Kleistovega „Princa Homburškega“ in Feydeaujevo „La dame de chez Maxim“. Sodobno tujo dramatiko bodo predstavili z Ardenovim „Plesom nardnika Musgrava“, Stoppardovo komedijo „Rozenkranc in Gildesferen sta mrtva“ ter Albeejevo komedijo „Kočljivo ravnotežje“. Iz lanske sezone bodo ponovili še Weissovega „Marat de Sade“ in Behanovega „Talca“.

Šest premier je programirala Opera Slovenskega narodnega gledališča, od tega eno domačo, in sicer Švarov „Ocean“. Na programu je še Donizettijev „Don Pasquale“, Giordanov „Andre Chenier“, Gounodov „Faust“, Bizetova „Carmen“ ter Weillov „Vzpon in propad mesta Mahagonnyja“. Predvideni sta dve baletni premieri, in to Prokofjev „Romeo in Julia“ in Lindpainterjeva „Danina“. Samostojni baletni večer pa bo zajel Bartokovega „Čudežnega mandarina“, Fribcove „Vibracije“ in Orffov „Carmino Burano“. Poleg tega operni program zajame še precej ponovitev iz lanskega in še prejšnjih repertoarjev.

Dubrovniške poletne igre

S koncertom beograjske filharmonije in z zadnjo izvedbo Shakespearove tragedije „Hamlet“ se je zaključil letošnji festival v Dubrovniku. Odgovorni pa so začeli takoj po zaključku z analizo in s pripravi na jubilejne 20. dubrovniške poletne igre.

Letošnja prireditev v Dubrovniku je bila spet uspešna. V 45 dneh je bilo na raznih odrih in v koncertnih dvoranah skupno 106 dramskih, glasbenih in folklornih nastopov, ki jim je prisostvovalo 88.000 oseb. V izvajanju vseh najrazličnejših programskih del je sodelovalo 1350 umetnikov iz 17 držav Evrope, Azije, Amerike in Avstralije.

Seveda so tudi dubrovniške poletne igre vsako leto težko izvedljive. Že pred začetkom letošnjih iger se je govorilo, da jih ne bo mogoče več izvesti. Govorilo se je predvsem o finančnih pa tudi o drugih težavah. Vendar je bila prireditev letos po nekaterih podatkih tudi finančno uspela, saj so dobili za vstopnice 93 milijonov dinarjev, kar je precejšnja vsota, vsekakor večja kot lani ko so karsilali 70 milijonov.

Med letošnjim festivalom so dubrovniške poletne igre zabeležile tudi lep jubilej, namreč milijontega obiskovalca. V 19 sezonah, kolikor

jih je bilo doslej, je vse prireditve, ki jih je bilo v celoti 1386, obiskalo nad milijon oseb. Vsekakor je to uspeh, ki ga je vredno zabeležiti. Prav tako je tudi znano, da spadajo dubrovniške poletne igre med najbolj kakovostne tovrstne prireditve na svetu.

Mednarodni razgovori v Traunkirchnu

V Traunkirchnu so se 1. septembra začeli 4. mednarodni poletni razgovori. Razgovore prirejajo razne študentske skupine in Avstrijska liga za človekove pravice. Glavna tema letošnjih razgovorov se glasi „Človekove pravice v socialnem obdobju“. Ti razgovori se razlikujejo od drugih tovrstnih seminarjev po tem, da program ni tako natrpan in mu je zato lažje slediti. Poleg tega pa so v program vpletene razne ekskurzije. V teku razgovorov in predavanj so obravnavali oziroma bodo obravnavali človekove pravice iz raznih vidikov. V ponedeljek 9. septembra bo na 4. mednarodnih poletnih razgovorih imel generalni sekretar Avstrijske lige za človekove pravice dr. Erich Körner predavanje „Individualna ali kolektivna zaščita manjšin“.

Kongres filozofov na Dunaju

Ta teden se na Dunaju odvija mednarodni filozofski kongres. Že dolgo časa so kongres pripravljali in zato ustanovili že pred dobrim letom poseben kongresni biro na dunajski univerzi. Pripravo na ta mednarodni kongres je vodil drugi filozofski inštitut univerze. Kongresa se udeležuje okoli 3000 filozofov iz vseh predelov sveta. Generalna tema kongresa se glasi: „Oblasti pameti“. Med posameznimi temami so tudi take, ki vzbujajo politično zanimanje in vsebujejo zadostni snovi za živahne diskusije. Med takimi predavanji so bila izvajanja o „Filozofiji in ideologiji“, o „Marksu in filozofiji sedanosti“ ter predavanje o „Problemih miru“. Predsednik kongresa je znani dunajski filozof univ. prof. Leo Gabriel. Filozofi so živahno diskutirali tudi o položaju na Češkem.

Prav dogodki na Češkoslovaškem so mednarodno zasedanje filozofov aktualizirali. Iz Moskve se je prijavilo dodatno 53 filozofov, tako da je sovjetska delegacija z 220 člani največja. Ne vedo še, ali bo mogoče organizirati diskusijo med sovjetskimi in češkoslovaškimi filozofi o dogodkih na Češkoslovaškem.

Po kongresu bodo nekateri znani filozofi diskutirali s študenti in interesi na dunajski univerzi. Za te razgovore so se javili med drugimi Georg Lukacs, Bertrand Russell, Ernst Bloch, Gabriel Marcel, in Paul Sartre.

Kulturno življenje Italijanov

V Italiji upada zanimanje za razne kulturne prireditve. To so ugotovili s pomočjo analiz. Zapaziti je tudi neko koncentracijo kulturnega življenja v mestih Italije, medtem ko v nekaterih področjih dežele sploh ne vedo, kaj je kulturna prireditev. Močno so se dvignili tudi stroški za obisk raznih prireditev, kot n. pr. za obisk drame in opere. Prav ti dve vrsti kulturnega izživljanja pa sta omejeni na nekatera večja italijanska mesta. To pa je tudi v drugih deželah podobno.

Najbolj je nazadovalo zanimanje za kinematografijo. V tem Italija ne stoji osamljena. Uspešno deluje le okoli 250 kinematografskih dvoran, ki prirejajo premierske predstave.

V Italiji je vse skupaj 9875 kinematografskih dvoran. S tem pa ni rečeno, da je v vseh dvoranah vsak dan predstava. V nekaterih dvoranah predvajajo filme sploh samo enkrat na teden. Vsak dan predvajajo filme v 1974 kinematografskih dvoranah. V teku treh let so ukinili malo manj kot 1000 kinematografskih dvoran. Torej se tudi italijanska kinematografija nahaja v hudi krizi. Kljub temu, da se je povprečna cena vstopnic v zadnjih desetih letih dvignila od 150 lir na 290 lir, se je strošek, ki ga italijanski državljani potrošijo v celoti na leto za kulturno-zabavno življenje, zmanjšal za eno milijardo lir. V zadnjem letu se je obisk kinematografov skrčil za približno 70 milijonov obiskovalcev. Če pa napravimo daljši korak nazaj, moramo povedati, da je leta 1955 bilo v Italiji kar 820 milijonov obiskovalcev kinematografov in se je torej v zadnjih 13 letih kljub prirodnemu prirastku prebivalstva in kljub višji živ-

ljenjski ravni obisk kinematografov skrčil za 250 milijonov.

Kaže pa, da to ni izključno italijanski pojav, kajti tudi v drugih državah se opaža, da občinstvo vedno bolj zapušča kinematografske dvorane. V istem razdobju, namreč v zadnjih 13 letih, se je na Angleškem obisk kinematografov skrčil od poldruga milijarde na samih 280 milijonov, v Zahodni Nemčiji je obisk padel od 800 milijonov na 255 milijonov, v Franciji pa je lanske leto obiskalo kinematografske predstave le še 220 milijonov ljudi. Temu padanju je gotovo deloma kriva televizija, deloma pa tudi drugačen način življenja, pri čemer ima precej besede tudi motorizacija.

Če so za kinematografijo ugotovili tako občuten padec, pa je bilo za drugo kulturno-zabavno izživljanje Italijanov zabeleženo manjše upadanje, skoraj neka stagnacija.

V celoti porabi italijanski državljani za vse kulturno-zabavne prireditve (gledališče, opera, koncert, kino in šport) 8 stotink od vsakih svojih 100 lir dohodka. Na prvi pogled je to zelo malo. In vendar se je v letu 1967 nabralo tega okoli 368 milijard lir. Ker so italijanski državljani leto poprej porabili v iste namene 344 milijard lir, pomeni, da se je strošek za kulturo in zabavo povečal za 7 odstotkov. To velja za vse zgoraj navedeno izživljanje italijanskega ljudstva.

Obisk kinematografskih prireditev pa je v Italiji še vedno najbolj številčen, saj so Italijani potrošili v ta namen obilnih 160 milijard lir, medtem ko so za obisk dramskega in opernega gledališča potrošili le 13 milijard in 700 miljo-

nov lir. Za šport so Italijani izdali 26 milijard lir, torej skoraj enkrat več kot za kulturo.

V Italiji je bilo lani vsega skupaj 38.777 opernih, dramskih, koncertnih in revijskih prireditev, ki so zabeležile skupaj točno 12 milijonov obiskovalcev. Leta 1937 je bilo v Italiji 70.000 opernih, dramskih, koncertnih in revijskih predstav, ki se jih je udeležilo še 21 milijonov oseb. Kakor se vidi, je sodoben način življenja povsem spremenil tudi intenzivnost kulturnega življenja. V hudi krizi je predvsem revijsko gledališče.

Če je v hudi krizi revijsko gledališče, se dramsko gledališče še nekako drži. Dramsko gledališče ima tudi v vrsti tega kulturnega izživljanja še vedno prvo mesto in to tako glede števila prireditev, kot tudi kar zadeva občinstvo. Pravzaprav se je že pred tremi leti in vse do danes začela opazovati nekakšna poživitelj odrskega življenja. V lanskem letu je bilo v vsej deželi 6063 prireditev, ki jih je obiskalo 2,300.000 oseb.

Težišče kulturnega dogajanja so tudi v Italiji velika mesta. V Milanu in v Rimu obišče največ prebivalcev dramske in operne predstave. V Milanu pridejo na prebivalca letno 1703 lire za gledališče, v Rimu 848; v Milanu so imeli lani 4037 predstav, v Rimu 5457. Slična je slika tudi v drugih kulturnih centrih. V preteklem letu je bilo v Italiji 1550 opernih prireditev, ki jih je obiskalo poldrugi milijon ljudi. Ponovno je glede obiska in stroškov na prvem mestu Milan, kjer so operne prireditve prinesle gledališkim blagajnam obilno milijardo lir. Rim je seveda na drugem mestu s celotnim inkasom 596 milijonov. Na tretjem mestu je Verona s 300 milijoni, Trst pa je na osmem mestu s 102 milijona lir.

Novo šolsko leto se bo začelo

V ponedeljek se začne na Koroškem novo šolsko leto. Začetek šole je važen dogodek. To velja posebno za tiste otroke, ki bodo obiskali prvi razred ljudske šole. Zanje je to prva prelomnica v mladnem življenju. Do začetka šole je njihovo življenje potekalo mirno pod neposrednim nadzorstvom staršev. Z vstopom v šolo pa zapusti otrok domače okolje in stopi v njemu doslej neznani svet. Vključi se v kolektivno življenje razreda in se sreča s prvimi življenjskimi nalogami.

V naših razmerah pa je začetek novega šolskega leta nedvomno še veliko večjega pomena ter postavlja starše pred odločitev, od katere zavisi bodoči razvoj njihovih otrok in usoda slovenskega življa na Koroškem. Gre namreč za odločitev, ki nam jo nalaga manjšinski šolski zakon: ali bodo otroci obiskovali izključno nemško šolo, ali pa bodo deležni pouka v obeh deželnih jezikih.

V krajih, kjer živita dva naroda, taka odločitev res ne bi smela biti problematična. Na Koroškem je veliko govora o toleranci. Toda toleranca za nas koroške Slovence ne zadostuje. Hočemo enakopravnost, ki nam je zajamčena po avstrijski državni pogodbi. Beseda toleranca vendar samo pomeni, da nas koroške Slovence tolerirajo. Kar želimo, je sodelovanje na podlagi enakovrednega partnerstva. Znanje obeh jezikov obogati človeka. Samo na Koroškem še vlada mnenje, da je učenje nekega jezika breme, posebno poudarjajo to naši nasprotniki s pretvarjo, da je slovenski narod majhen, in da je zaradi tega znanje slovenščine brez večjega pomena. Toda nikjer se ne meni velikost naroda po številu njegovih pripadnikov, temveč po kulturnih kriterijih, po kriterijih, kaj je

narod ustvaril na kulturnem področju in kaj je prispeval k napredku človeštva. Ne moremo se ravnati na Koroškem zapreti tem argumentom, kajti ravno pri nas politiki vedno spet prinašajo primer o sti-

vic. In med te pravice spada tudi pouk v materinem jeziku.

Šolsko vprašanje vsako leto zaostri vzdušje v deželi, ker se spremeni vedno spet v objekt narodno-političnega boja. Doslej še noben vodilni politik ni našel poguma, da bi priporočal prijavo k dvojezičnemu pouku. Dokler je v veljavi sedanjí šolski zakon, pa je seveda naša dolžnost, da zagotovimo otrokom učenje materinega jezika s tem, da jih posebej prijavimo k dvojezičnemu pouku.

Deklaracija o pravicah otroka pomeni pouka v materinem jeziku posebej poudarja in pravi, da je osnovnošolski pouk treba graditi na dobrinah, ki jih prinese otrok iz družinskega okolja. Kako naj šola nadaljuje pouk na teh dobrinah, če ne prijavimo otrok k dvojezičnemu pouku. Ne oropajmo otroka najdragocenejšega zaklada — materinega jezika! Pri odločitvi upoštevajmo, da igra znanje jezikov vedno večjo vlogo v današnjem svetu, ki stremi za splošnim sporazumevanjem.

Slovenska prosvetna zveza

Vabilo

Vse ljubitelje leposlovne slovenske besede in zlasti mladino obveščamo, da bo v ponedeljek, dne 16. sep. 1968

LITERARNI VEČER

s pričetkom ob 19.30 uri v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Iz svojih del bodo brali:

Stanko Cajncar, Edvard Kocbek, Ciril Kosmač, Boris Pahor, Ivan Potrč in Alojz Rebula.

Večer je namenjen vsem ljubiteljem slovenske umetniške besede.

Odbor

Bilčovs

Od oktobra lanskega leta naša župnija ni imela lastnega župnika. Pokojni župnik Jožef Stih, kateri nam je župnikoval 46 let, res dolgo ni dobil naslednika. Oskrboval je našo župnijo gospod Vošnjak, župnik v St. Janžu v Rožu. Težko je bilo zanj to dodatno breme, vendar se je potrudil, kolikor mu je bilo mogoče. Hvaležni smo mu za njegovo delo. Verouk pa sta poučevala v šoli župnik iz St. Ilja in župnik iz Kotmari vasi. Tudi njima gre vsa zahvala staršev in šolarjev, kateri ju bodo ohranili v najboljšem spominu.

Končno pa je le prišel čas, da smo dobili svojega župnika v osebi gospoda Leopolda Kaslja, ki je bil doslej kaplan v St. Jakobu v Rožu.

V nedeljo 1. septembra je bila slovesna inštalacija, katere se je udeležilo kar veliko ljudi. Vse je z veseljem čakalo na prihod svojega pastirja, ki je točno ob 10. uri prispel med nas. Zadel je pozdravna pesem mešanega zbora „Bilka“, nato je dosedanjí upravitelj Vošnjak pozdravil došlega novega župnika in mu v lepih besedah želel mnogo uspeha v novem poklicnem okolju. Nato je šolarja Valentinič prisrčno, z lepo deklamacijo začela recitacijo otrok, ki so v zboru dvaindvajsetih grl izpovedali pozdrav novemu župniku in veroučitelju. Sledili so še pozdravi ravnateljice ljudske šole, župana in cerkvenega odbora.

Nato se je množica podala v cerkev, kjer je obredno inštalacijo izvedel in vodil prelat in obenem dekan naše dekanije preč g. Zechner. Pomembno slavlje, ki so ga oblepšale naše pevke in pevci se je končalo v zadovoljstvo vseh navzočih, ker je krasen sončni dan združil tudi želje in veselje vseh dobro mislečih faranov naše fare v najiskrenejši naš stari domači pozdrav novemu župniku „Bog vas sprimi in nam ohrani“, ki ga je izrekel župniku govornik cerkvenega odbora.

Želimo novemu župniku, da bi se počutil srečnega med nami in da bi mu bilo prisojenih mnogo tako sončnih dni in let, kot je bil dan njegove inštalacije.

KOLENDAR

Petek, 6. september: Caharija
Sobota, 7. september: Marko
Nedelja, 8. september: Roj. M. D.
Ponedeljek, 9. september: Peter J.
Torek, 10. september: Nikolaj T.
Sreda, 11. september: Hiacint
Četrtek, 12. september: Ime Mar.

Objava

DRŽAVNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU

Na Državni gimnaziji za Slovence bodo ponavljalni izpiti v ponedeljek 9. septembra 1968 s pričetkom ob 8. uri.

V torek 10. septembra 1968 bodo sprejemni izpiti s pričetkom ob 8. uri.

Učence lahko prijavite osebno v pisarni, ki je odprta vsak dan (razen sobote) od 9. do 11. in od 13. do 17. ure, ali pa pismeno na naslov: Ravnateljstvo Državne gimnazije za Slovence, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22. Za učenca je treba predložiti naslednje dokumente: rojstni list, dokaz avstrijskega državljanstva in zadnje letno spričevalo.

V sredo 11. septembra 1968 bo ob 14. uri vpisovanje za vse razrede.

V četrtek 12. avgusta 1968 bo ob 9. uri v cerkvi novega bogoslovja začetna božja služba, popoldne ob 13.15 uri pa prvi redni pouk.

Senčni kraj pri Pliberku

V četrtek prejšnjega tedna smo se na libuškem pokopališču poslovili od pokojnega Janeza Apovnika, Zdobčevega očeta v Senčnem kraju. Po dolgotrajni mučni bolezni je umrl v starosti 68 let in vest o njegovi smrti je vzbudila globoko žalost v soseski in daljni okolici.

Pokojni Janez Apovnik je prevzel Zdobčevo kmetijo v skromnem stanju, toda s pomočjo svoje žene

jo je v trudu in znoju, predvsem pa v skladu z izkušnjami naprednega kmetijskega gospodarjenja dvignil na zgledno višino. Pri napredku v kmetijstvu je staršem zadnja leta krepko pomagal sin in naslednik Stanko, ki je obiskoval kmetijsko šolo v Podravljah ter je pridobljeno znanje s pridom uporabljal na domačem posestvu.

Skrb in delo pokojnega Janeza Apovnika pa ni veljalo samo lastni domačiji, marveč je vedno imel razumevanje tudi za koristi širše okolice. Predvsem je njegova velika zasluga, da je v domači in okoliških vaseh pred leti zasvetila električna luč in so kmetije deležne

Razvoj občine Škocijan

Pred leti je Škocijan nudil sliko povprečne občine. Toda to se je bistveno spremenilo. Klopinsko jezero je privabilo v Škocijan vedno več letoviščarjev. Najprej so prihajali v Škocijan predvsem gostje iz Štajerske in z Dunaja, v zadnjem letu pa so Klopinsko jezero „odkrili“ tudi inozemski turisti.

Občina Škocijan se je s pomočjo tujskega prometa hitro razvijala. V zadnjem letu so končali gradnjo okoliških cest. Pred nedavnim je občino obiskal deželni glavar Hans Sima in se na licu mesta prepričal o napredku, pozanimal pa se je tudi za težave, ki še vedno tarejo občino. Okolica jezera je izvrstno urejena. V nekaj letih so vzorno uredili prostore za camping, kajti vedno več gostov iz inozemstva preživi svoj dopust v campingih.

Velikega pomena je zgraditev nove ceste, ki poteka paralelno k stari obalni cesti. Na cesti tik ob obali jezera ni več nobenih avtomobilov. Cesto so namreč preuredili v promenado.

Kljub vsemu napredku pa ima občina še vselej dosti skrbi. Jezero je treba ohraniti čisto. Za to je potrebna kanalizacija, ki je še projektirana in ki bo stala 25 milijonov šilingov. Zagotoviti pa je treba tudi oskrbo občine z vodo. Župan Jesse je prosil

deželnega glavarja, da dežela tudi v bodoče podpre prizadevanja občine.

Deželni glavar je poudaril, da je za tujski promet velikega pomena, da se ohrani jezero čisto. To ne velja samo za Klopinsko jezero, temveč za koroška jezera sploh. Trenutno delajo odgovorni na nekem generalnem konceptu za sanacijo jezer, ki bo stala okoli milijardo šilingov. Tak projekt pa se ne da izvesti na hitro. Zato je potrebno, da se že sedaj nekaj ukrene proti nadaljnjemu onesnaženju koroških jezer; drugače bo utrpel tujski promet ogromno škodo, kar pa nikakor ni v interesu dežele in koroškega gospodarstva. Deželni glavar je orisal tudi težke začetke tujskega prometa ob Klopinskem jezeru. Veliko vlogo pri tem razvoju so igrale prav ceste, ki so jih uredili. Nakazal je v tej zvezi predvsem pomen obmejne ceste od Brnce do Labota, ki jo bodo v doglednem času končali tudi v najtežjem delu, in sicer med Šmarjeto v Rožu in Galicijo. Za razvoj tujskega prometa pa je bila važna tudi privatna iniciativa in iniciativa občine.

Občinski odbor se je deželnemu glavarju zahvalil za njegovo razumevanje za komunalne probleme škocijanske občine, deželni glavar pa je obljubil občini nadaljnjo pomoč dežele.

Pot v šolo mora biti varna

Prihodnji teden se začne na Koroškem zopet šola. Za starše in vzgojitelje pomeni začetek šole nove skrbi za varnost otroka. Noben otrok naj ne pride na poti v šolo v življenjsko nevarnost. To pa se da doseči samo s pomočjo staršev. Otroke morajo navaditi na promet in mu razložiti nevarnosti, ki ga čakajo na njegovi vsakdanji poti v šolo.

Kuratorij za varnost v prometu je meseca september in oktober posvetil prav šolarjem. Z raznimi ukrepi hoče svoje doprinesiti k prometni varnosti. V tej zvezi pa apelira tudi na starše, da pomagajo pri vzgojnem delu.

Akcija kuratorija za varnost v prometu je velikega pomena. V preteklem šolskem letu je zgubilo življenje na avstrijskih cestah 179 šolarjev v starosti od petih do 14 let. Od teh smrtnih žrtev je bilo 34 starih šest ali sedem let, trije otroci po sa bili stari 13 let.

Na Koroškem se prične šola 9. septembra, v nekaterih zveznih deželah pa se je začela že ta teden. V celi državi bo letos 134.000 otrok vstopilo na novo v šolo. Pot v šolo je posejana z nevarnostmi, zato kuratorij za varnost v prometu poziva starše, da v prvih dneh spremljajo otroke na poti v šolo in jim pokažejo, kje brez večje nevarnosti morejo križati cesto. Otroke je treba na tej poti opazovati in mu razložiti, kakšne napake napravi na poti v šolo. Potrebno je, da starši navadijo otroke, da se v negotovih primerih zaupljivo obrnejo na pristojne organe prometne varnosti. Strašenje otrok pred temi organi nikakor ni na mestu. Dopovedati je treba prvošolcem in tudi drugim že starejšim otrokom, da ne smejo nenadoma stopiti na cesto. Posebno velja to v zimskih mesecih, ko je cesta pogosto mokra in pokrita

s tanko ledeno plastjo. Šoferji v takih slučajih ne morejo ustaviti takoj svojega vozila.

Nasplošno pa velja, da je treba otroka zjutraj zgodaj zbuditi, da ima dosti časa za zajtrk in za šolsko pot. Najboljši je, ako starši z zgledom pridobijo otroka za njihove dobre nauke za šolsko pot.

V boj proti prometnim nesrečam šoloobveznih otrok se je vključilo tudi notranje ministrstvo. V posebni konferenci je avstrijski notranji minister prosil starše in različna društva, da pomagajo zmanjšati število smrtnih žrtev med šoloobveznimi otroki. Akcija, ki jo je izpeljalo ministrstvo za binkoštno praznike 1968, sicer ni prinesla zaželenega uspeha, vendar je uspelo, da se število smrtnih žrtev tokrat vsaj ni povečalo.

Notranje ministrstvo bo starše in šoloobvezne otroke v posebni akciji seznanilo z nevarnostmi šolske poti. Akcijo bodo izpeljali predvsem v nižjih razredih ljudske šole.

Število prometnih nesreč, pri katerih so prizadeti otroci, že vsa leta narašča. Tudi število smrtnih žrtev se je večalo iz leta v leto. Notranje ministrstvo je objavilo o teh nesrečah posebno statistiko, ki pove, da je bilo leta 1961 poškodovanih pri prometnih nesrečah 5060 otrok, smrtno se je ponesrečilo v tem letu na poti v šolo ali iz šole 136 otrok; leta 1965 je bilo poškodovanih pri prometnih nesrečah že 6245 otrok, 146 pa se jih je ponesrečilo smrtno; v preteklem letu se je število ponesrečenih otrok povišalo na 7251, smrt pa je našlo na cesti 179 otrok.

Notranje ministrstvo in kuratorij za varnost v prometu nameravata storiti vse, da zmanjšata število prometnih nesreč, pri katerih pridejo do škode otroci.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

Vabilo

Vljudno vabimo na uprizoritev drame L. Remca

Magda

v nedeljo 15. septembra 1968 s pričetkom ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Gostovali bodo igralci Delavsko prosvetnega društva iz Tržiča, ki smo jih že večkrat videli na našem odru.

Društveni odbor

električne energije. Sodeloval je v Slovenski kmečki zvezi in tudi povsod drugod podpiral naša skupna prizadevanja. Svoje otroke sta Apovnikova vzgojila v značajne in koristne člane človeške družbe in tako poskrbela, da bodo nadaljevali njuno delo.

Pogrebni svečanosti se je udeležilo veliko število žalnih gostov, med njimi tudi okrajni glavar dr. Wagner, pliberški župan Kristan ter za naše organizacije predsednik ZSO dr. Franci Zwitner in tajnik SPZ Andrej Kokot. Pogrebne obrede je vodil pokojnikov mladostni prijatelj prevajalski dekan Močilnik, žalostinke v slovo pa je zapel domači pevski zbor pod vodstvom Folčija Hartmana.

Zalujočim svojim velja iskreno sožalje. Pokojnemu Janezu Apovniku pa bomo vsi, ki smo ga poznali in spoštovali, ohranili najlepši spomin s tem, da bomo posnemali in razvijali njegove vrline — izredno marljivost, poštenje, stremenje za napredkom in zvestobo narodu.

V A B I L O

Zveza slovenskih izobražencev priredi za svoje člane obisk Bergove galerije v Pliberku v soboto 7. septembra 1968 ob 10. uri.

Po razstavi bo osebno vodil umetnik prof. dr. Werner Berg.

Vsi prisrčno vabljeni!

Kaj ve zgodovina o rimskih tehnikah in inženirjih, ki so ustvarili čudovite templje, amfiteatre, mostove in akvedukte? Prav malo, čeprav mnoga njihova dela še po dveh tisočletjih kljubujejo zobu časa. Ne le v Rimu, po vsem razsežnem rimskem imperiju, v Italiji, Grčiji, Mali Aziji, Severni Afriki, Španiji, Franciji, Angliji, Nemčiji in tudi v naših krajih je delovalo na tisoče gradbenih strokovnjakov. Ne le Rimljanov, ampak tudi pripadnikov drugih kulturnih narodov starega veka in kasneje tudi „barbarov“. V rimskih provincah na ozemlju današnje Nemčije so bili na primer le trije odstotki prebivalcev rojeni v Italiji, vsi drugi pa so bili domačini ali od drugod. Podatek nazorno kaže, da so velik del rimskih kulturnih dobrin ustvarili tudi drugi narodi.

Zaradi živahne gradbene dejavnosti je bila potreba po strokovnjakih velika. Kot drugi poklici so se tudi gradbeni združevali v svoje organizacije, imenovane „collegia“. Združenje inženirjev je imelo naziv: „Fabrorum tignatoriorum colegi“. „Faber tignatorius“ je prvotno pomenilo tesarja, pozneje pa se je pomen razširil na vse stavbene delavce. Združenje je imelo tudi svojo kratko: „Fab. tign. C.“ ki je ohranjena na mnogih nagrobnih kamnih. Če preberemo na primer tale napis, bomo morali imeti o antičnih inženirjih zelo visoko mnenje:

„Dušii Quinta Candida, člana združenja inženirjev. Odlikovala sta ga strokovno zna-

Rimsko združenje inženirjev

nje in skromnost. Znamenitim gradbenikom je bil za vzgled. Nihče ni bil bolj učen od njega, nihče ga ni mogel preseči. Znal je načrtovati zgradbe in voditi gradbena dela. Prijeten je bil v družbi, zabaven med prijatelji, z vsakomer ljubezniv in vedno vnet za tehnični napredek.

Ta spomenik sta postavili hčerka Candida Quintina svojemu najdražjemu očetu in Valeria Maximina svojemu ljubemu možu.“

Brž ko so se stari narodi za stalno naselili, jim je bila poleg obdelovanja zemlje prva skrb, da so se zavarovali proti silam podivjane narave, posebno proti poplavam. Tako zasledimo pri vseh kulturnih narodih ostanke zaščitnih jezov in nasipov, ki so zahtevali celo vojsko delavcev. V Italiji se jim sicer ni bilo treba spoprijemati s tako velikimi rekami, kot so bile Nil v Egiptu ali Evfrat s Tigrisom v Mezopotamiji, zato pa so imeli dovolj dela z osuševanjem močvirnih kotlin. Kaže, da so prvi to poskusili že Etrusčani. Pri Vejih so skopali skozi goro 80 m dolg predor, da bi spremenili vodni tok. Rimljani so poskusili že okoli leta 400 pred n. š. spustiti vodo iz Albanskega jezera nedaleč od glavnega mesta. Skozi pogorje so zvr-

tali 1200 metrov dolg rov, da bi odvajali odvišno vodo po topljenju snega v morje.

Še obsežnejše je bila zasnovana osušitev jezera Fucino v Abrucih. Delo so dokončali sicer šele v letih 1854—1870 z modernimi stroji za zemeljska dela, toda rimski zgodovinar Gaj Suetonius (okoli 30 do 130 po n. š.) poroča, da je tu delalo pod cesarjem Klavdijem (41 do 54 po našem štetju) 30.000 ljudi enajst let, da bi skopali predor skozi Monte Salviano. Gradili so ga od zgoraj s pomočjo štirinajstih jaskov, globokih do

130 metrov. Nesreča pri posvetitvi že skoraj končanega dela bogovom, ki so jo svečeniki razlagali kot nesrečno znamenje, je bila kriva, da se cesar ni več zavzemal za nadaljnje delo. Tudi njegovi nasledniki ga niso mogli dokončati, čeprav je bilo najtežje opravljeno.

Obširna izsuševalna dela pa so znana iz Padske nižine, iz Kampanje in iz ustja Rena v današnji Holandiji. Zahtevale so ne samo razvito gradbeno tehniko, ampak tudi točne meritve.

Kolcanje – nekdanj in danes

Kolcanje je tako star pojav, da so ga omenjali že na kamnitih napisih.

Znanost ve, kaj je kolcanje, vendar ne more razložiti, zakaj človeka muči danes, zakaj pa ga naslednji teden pusti pri miru. Pri raziskavah se pogosto ne posreči, da bi spravili preizkusnega pacienta do kolcanja, včasih pa spet z nobenim sredstvom ne morejo ustaviti te nadloge, kadar se enkrat začne.

Eden od prvih znanih ljudi, ki se jim je kronično kolcalo, je grški komediograf Aristofanes. In kakšno častljivo starost — če že ne zanesljivost — imajo nekatera zdravila proti kolcanju, dokazuje dejstvo, da je Aristofanes (okrog leta 400 pred n. št.) poskušal zadrževati sapo in grgrati vodo — ne da bi mu eno ali drugo kaj pomagalo. Končno je odkril, kaj mu pomaga: tako dolgo se je žgečkal po nosu, dokler ni kihnil. Kolcanje se je vedno zanesljivo ustavilo.

Toda tudi po njem jih je na tisoče trpelo od te nadloge. Še vedno je na razpolago nekaj sto domačih zdravil. Pred mnogimi leti je neki zdravnik napisal: „Morda ni nobene bolezni, ki bi imela več oblik zdravljenja in manj učinka od tega zdravljenja kot kolcanje.“

Po Websterjevem slovarju je kolcanje „krčevit vdih, ki nastane zaradi nenadnega skrčenja prepone in ki ga spremlja zaprtje glasilk, pri tem pa pritisk zraka na zaprte glasilke povzroči poseben glas.“

Kolcanje nastane, kadar kakšen dražljaj ali vnetje zmoti preponski živec — živec, ki teče po zadnji strani vratu od vrha hrbtenjače. Preponski živec je gospodar prepone, velike dihalne mišice, ki se kot koža razprostira med prsno in trebušno votlino. Prepona, ki nadzoruje širjenje in krčenje pljuč s svojim ritmičnim gibanjem, dobiva impulze, ki regulirajo njeno dejavnost, od možganov, in sicer s pomočjo preponskega živca.

Prepona odgovarja na redne znake preponskega živca tako, da se širi, kar omogoča vdih, in krči, kar omogoča izdih. Normalno se ob vsakem dihu prepona mehko, prijetno skrči, to pa je odgovor na sporočila, ki redno prihajajo od možganov po preponskem živcu.

Toda vse, kar prepono razdraži, lahko povzroči njen krč; isto lahko doseže vse, kar razdraži tisti del možganov, v katerem je dihalni center. Dihalni center pa dobiva sporočila z mnogih delov telesa, kjer lahko nastane kakšna zmeda.

Kadar se zdravnik sreča s primerom vztrajnega kolcanja, mora ugotoviti, ali je napaka v preponi sami ali kje vzdolž preponskega živca ali v vratnem delu hrbtenjače ali v spodnjem delu možganov ali pa celo v oddaljenih

delih telesa, ki so v zvezi z možgani. Zato je včasih potrebno pravo detektivsko delo, preden zdravnik odkrije vzrok kolcanja in se ga nato loti zdraviti. V redkih primerih pa se lahko tudi zgodi, da mu sploh ne pride do živvega.

Kolcanje se lahko pojavi po napadu gripe, spalnici bolezni, ledvičnih težavah, vnetju slepiča in vrsti drugih bolezni. Kolcati lahko začne tudi pacient po prestani operaciji. Verjetno so določene vrste kolcanja celo nalezljive in dejansko so že izbruhnile epidemije kolcanja.

Pokazalo se je, da so nekatere vrste vztrajnega kolcanja po svojem vzroku psihološke narave. „Histerično kolcanje“ je posledica čustvenega razburjenja. Čeprav so ponavadi kratkotrajni, pa se lahko zgodi, da ne ponehajo po nekaj mesecih.

Mlado dekle, ki je pogosto prišla navzkriž z očetom, je dobila močan napad histeričnega kolcanja, ko sta se spet enkrat vroče prepirala o „hojenju s fanti“. Ko nikakor ni nehala kolcati, so njeni starši poskusili vsa znana zdravila, med njimi tudi nekaj nevarnih. Toda kolcalo se ji je še naprej. Končno so jo odpeljali v bolnišnico. Prvih nekaj dni je poskusil zdravnik različne oblike fizičnega zdravljenja, vendar brez uspeha. Ko končno ni mogel dognati, kje bi bil kak organski vzrok za pacientino nadlogo, je opustil vse zdravljenje in ji v mili obliki začel prigovarjati, naj bo ubogljiva in skuša razumeti starše. Kmalu nato se ji je nehalo kolcati.

Nekaj primerov kolcanja je prišlo v zgodovino medicine. Neki mladi ženi se je kolcalo 47 dni; neka druga se je mučila cela tri leta, preden je lahko spet sproščeno zadihala.

Ni nenavaden pojav, da pišejo časopisi o primerih posebno dolgotrajnega kolcanja. „Sam“ tri tedne kolcanja je ubilo 70-letnega Američana Franka Owensa. To je bilo leta 1935. Znan je primer smrti po štirih dneh in pol kolcanja; Edward O'Connor je začel močno kolcati, ko se je smejal prijateljevi smešnici; po šestih mesecih ga je rešila smrt.

Za najbolj običajno in tudi učinkovito domače zdravilo proti kolcanju velja v Ameriki „kura“ s papirnato vrečko. Človek, ki ga muči kolcanje, se pokrije čez glavo s papirnato vrečko in ponovno vdihuje ogljikov monoksid, ki ga je že izdihnil. To ima zdravo znanstveno osnovo, ker zaradi tega ohlapnejo živci in mišice, saj je v krvnem obtoku manj kisika. Nevarnost pri tem domačem zdravljenju je ta, da lahko bolnik omedli zaradi prevelikega pomanjkanja kisika. Veliko bolj zanesljivo in varno je, če se bolnik odpravi k zdravniku, da mu ta natakne masko, skozi katero vdihuje mešanico ogljikovega dioksida in kisika.

Drobne zanimivosti

Najkrajši čas kotenja so naravoslovci zabeležili pri podganah vrečaricah, ki jim pripada na primer oposum. Samice nosijo mladiče povprečno samo 12 do 13 dni, poročajo pa tudi o primerih, kjer je poteklo od zanositve do skotitve le 8 dni.

Francoskega filozofa in enciklopedista Denisa Diderota (1713—1784) je postavila ruska carica Katarina II. za svojega dvornega knjižničarja in mu je v dokaz želje, da bi dolgo živel, izplačala prejemke za 50 let naprej. Diderot ni utegnil svoje plače odslužiti. Umrl je 19 let potem, ko je dobil velikušno nagrado.

Zdaj pa še vrsta domačih načinov, kako lahko odpravite kolcanje: čimbolj si ohladite ušesa; dobite koga, da vas prestraši; štejte nazaj; dobite koga, da vas sune v trebuh; pijte vodo in se obenem vrtite okrog svoje osi; pijte vodo iz dveh kozarcev hkrati; dajajte mrzle kovanice zadaj na vrat; potegnite po koži z vročimi škarjami za lase; tiščite se pet minut za uhlje in se vrtite okrog svoje osi.

V starem bostonskem časopisu so natisnili tale recept: „Zadrži sapo in štej do sto. Če to ne pomaga, štej do tisoč!“

Stanovanje in zdravje

FRANKFURT. — Stanovanja so postala zadnja leta udobnejša, vendar ljudje v njih ne živijo bolj zdravo, kot so živeli poprej v vlažnih, temnih in slabo zračenih prostorih, ki so bili vzrok najrazličnejših bolezni. Šumi in zvoki, ki se dan in noč širijo skozi tanke stene, hrup avtomobilov in ponekod reaktivnih letal ter ne nazadnje tudi nezadostno gibanje postajajo čedalje resnejši problemi za zdravje sodobnega človeka. Takšnega mnenja so bili zdravniki in stanovanjski strokovnjaki, ki so v Baden-Badnu razpravljali pod geslom „Stanovanje in zdravje“.

Neugodne posledice imajo prav udobnosti, ki jih v modernem stanovanju „pooseblja“ naslanjač pred televizorjem. Sodobni človek bo telesno „zarjavljal“, v premočno ogrevanih stanovanjih se bo pomehkužil, če mu ne bodo mesta zagotovila privlačnih ciljev z možnostjo dolgih sprehodov.

Zborovalci so zahtevali predvsem boljše zaščito pred hrupom. Predlagali so med drugim, da bi v mestih odpravili znake obveznega ustavljanja in po možnosti tudi križišča, ki so vir avtomobilskega hrupa in izpušnih plinov. Prof. Reichnow je predlagal ponovno graditev 170 cm visokih vrtnih zidov, kateršni so bili nekoč; takšne zidove ocenjuje kot učinkovito oviro za širjenje hrupa.

Svicaški pravnik Schenker Sprüngli, predsednik združenja za preprečevanje hrupa, se je zavzemal za to, da bi nadzvočnim letalom prepovedali prelet gosto naseljenih področij v evropskih deželah.

Ivan Cankar:

NA KLANCU

4

Drobno telesce se je nagibalo zmerom niže, glava se je sklonila in solze so ji kapale na molitvenik. Vsi grehi so ji prišli na misel, ki jih je storila, mati ji je prišla na misel in Nežka, in vsi, ki je zdaj mislila nanje, so se ji zasmilili in čutila je, da je bila grešila nad njimi, da jim je storila mnogo hudeti. Klečala je kakor v oblaku; oči so komaj čdale od svetlih solza in nog ni čutila. Zazdalo se ji je celo časih, da se premika, da se vzdiga in da plava kleče — kakor v sanjah, kadar je mislila da širi roke in da leti stoji preko rumenega pšeničnega polja tako da se noge niti ne dotikajo klasja — in vse, cerkev, oltar, Mati božja na oltarju, vse je plavalo mirno in počasi navzgor, v megli dišečega kadila, izza katere so trepetale luči naštevilih sveč.

Tako se je ob tej uri, polni ljubezni in hvaležnosti, ločila njena duša od telesa, ki se je treslo majhno, trudno in ubogo na trdem kamnu...

Po maši je hodila Francka mimo šotorov; hodila je počasi, oči so ji bile zastrite, če se je kdo zadel ob njo in jo potisnil v stran, ni čutila. Kupila je svetinjo in piškotov za Nežko; ostali so ji trije krajcarji in zavezala jih je v robec. Pred cerkvijo se je polagoma praznilo, ljudje so bili odšli v gostilnico, ali pa so sedeli na travi in so kosili; nekateri so se bili že vrnili domov in globoko doli na klanco so se po-

mikale pisane gruče proti dolini. Francka je šla na dvorišče, vzela je kruh z voza in je šla na ono stran dvorišča, za gostilnico, od koder se je videlo daleč dol po ravnini. Vse se je tam bleščalo, srebrni prah je pregrinjal vso daljavo; pod hribom, ki se je komaj razločeval iz prahu, se je svetilo nekaj belega — Ljubljana. Francka je gledala kakor začarana in srce ji je tolklo od sladkega nemira. Ljubljana — čudovito lepa in čudovito daleč, lepa in daljna, kakor nebesa sama. In ko je gledala natanko, je razločila polagoma bleščeče stolpe, bela poslopja, ki so pač velika in stoje tam kakor cerkev poleg cerkve. Daljna je Ljubljana, nogam nedosežna; Francka si je želela tja, ali želela je tako mirno in veselo, kakor si je želela časih v deveto deželo, kjer je vse iz cukra in pogače, in kakor si je želela v nebesa, kjer so angeli.

Ob tej uri je bila njena duša kakor studenec in nič bridkosti ni bilo v njej.

Hlapec je prišel iz gostilne in jo je poklical; dal ji je kozarec vina in pečenke, v papirju zavite.

„Viž, kakšna buška se ti je naredila!“ je rekel in se je dotaknil njenega čela z debelimi prsti. „Pij in jej, ne pojdemo še kmalu.“

Vrnil se je v gostilno, Francka pa bi bila rada, da bi še ostal. Izpila je vino in vesela je bila; zaželela si je, da bi pripovedovala in da bi se smejala. Pol pečenke je zavila v papir in jo spravila za mater in za Nežko.

Ženske so se bile zamudile dolgo in bilo je že pozno, ko so se napravljale na voz. Sonce je bilo daleč na zahodu in vsa pot je bila v senci. Šele v dolini se je spet zasvetilo, ali kolikor bolj so se bližali hribovju na drugi strani, tem hitreje jim je prihajal mrak naproti in že sredi doline so se srečali z dolgimi sencami, ki so lile navzdol, zagrinjale polje in travnike ter segale počasi na nasprotni strani po holmih in hribi navzgor. Francka je pogledala nazaj — tam

se je dvigala romarska Gora, že do polovice v senci, in po vseh potih in cestah so se vračali romarji, križem so drdrali vozovi in od daleč se je videlo, kakor da bi stali zmerom na istem mestu in bi se nič ne premikali.

Prišli so v gozd, v hladno senco, drevje je tiho šuštel naokoli. Konja sta vlekla počasi, voznik ni priganjal. Ženske so govorile zelo naglas, moški so se smejali; vsi obrazi so bili rdeči in veseli. Francki je bilo prijetno, zaspala bi. Sedela je poleg hlapca na prvi deski za voznikom; njena glava je slonela ob njegovi roki, v naročju je imela molitvenik in piškote in pečenko in še kos kruha, ki ji je bil ostal. Ni se ganila — zmerom bi sedela tako, vozila bi se do konca sveta, v hladni senci, mimo drevja, ki je nalahko šumelo. Slišala je samo še nerazločen šum, videla je samo sence, ki so se pomikale mimo, a zdela se ji je, da voz stoji, da gre drevje mimo. Bili so že na dolgem grebenu, vozili so že spet navzdol, zašumelo je močnejše in njimi in voz je stal pred malinom. Francka se je zdržnila, odprla je oči in nekaj težkega ji je kanilo na srce, grenak spomin na nekaj žalostnega, že polpozabljenega.

Tema je bilo skoro, ko so dospeli na vas. Vsak hip je voz postajal in ljudje so stopali z njega. Tudi Francka je stopila dol blizu hiše; noge so ji bile trde, neokretne; šla je počasi — bilo ji je, kakor da bi bil to čisto tuj kraj, ki ga je videla samo nekoč v sanjah.

Mati je stala na pragu.

„No da si le prišla!“

Francka je dela na mizo pečenko in kruh in piškote; mati in Nežka sta jedli. Odvezala je robec in je dala materi tri krajcarje in mati jih je spravila. Hotela je pripovedovati — ali nekaj ji je branilo; pogledala je Nežko in mater in ni pripovedovala.

„Kaj pa imaš na čelu?“ je vprašala mati.

„Udarila sem se, ko sem tekla za vozom.“

Prvič v šolo

Kmalu se bo začelo novo šolsko leto. To bo pomenilo veliko spremembo predvsem v življenju tistih otrok, ki bodo šli prvič v šolo. Prav tako pa postavlja ta dogodek številne probleme tudi staršem, ki se med drugim znajdejo tudi pred vprašanjem, ali je njihov otrok zrel za šolo?

Za vstop otroka v šolo je potrebno, da je telesno, intelektualno in socialno zrel. To pomeni, da je dosegel tisto stopnjo v razvoju, ki zagotavlja, da bo zmožen zadostiti vsem zahtevam šole.

O tem, ali je otrok zdrav in telesno dovolj razvit, je najbolje posvetovati se z zdravnikom. Vendar to še ni dovolj. Otroku mora biti duševno toliko zdrav, da je kos šolskim zahtevam. Nekateri otroci dosežejo to prej, drugi šele pozneje. Vzrokov za te razlike je več; vendar zaradi tega otrok, ki je »zrel« za šolo že prej, ni prav nič več vreden kot tisti, ki doseže takšno stopnjo razvoja šele kakšno leto pozneje.

Zelo škodljivo za nadaljnji otrokov razvoj je, če ga pošljemo v šolo prezgodaj. Tak otrok z veliko težavo opravlja šolske naloge, časoma pa začne zaostajati za vrstniki. Zato pride do tega — če ne v prvih letih šolanja, pa gotovo kasneje — da vsaj enkrat ponavlja razred. Če pa bi začel hoditi v šolo takrat, ko je dosegel ustrezno stopnjo zrelosti, pa bi tudi tak otrok napredoval brez večjih težav.

Vse vidike zrelosti za vstop otroka v šolo je težko zajeti v nekaj stavkov, zato opozarjamo tukaj le na najpomembnejše. Otroku mora biti toliko telesno razvit in zdrav, da zmore brez škode za svoje zdravje pot v šolo, da lahko več ur sedi v šolski klopi in zadosti še drugim zahtevam šole. Biti mora poleg tega tudi toliko samostojen, da se po navodilih učitelja lahko vključi v skupno delo. Imeti mora torej zanimanje za sovrstnike ter mora biti pripravljen, da z njimi sodeluje. Sposoben mora biti vztrajati pri učenju in izvrševanju nalog, četrto nastopijo težave. Pripravljen mora biti večkrat zamenjati igro z delom, tudi takrat, kadar mu to ni všeč. Mora se znati sam obleči, sleči, zavezati čevlje in biti mora samostojen pri jedi, umivanju. Vse to in še marsikaj drugega spada k njegovi socialni zrelosti.

Intelektualna zrelost, ki je potrebna za vstop v šolo, se kaže na primer v tem, kako dojema svet: ali še zmeraj izključno pravilno, ali pa že kaže željo po bolj realističnem dojetju. To zlasti pokažejo njegova vprašanja in njegove razlage. Gre tudi za to, ali je sposoben posnemati določene dejavnosti in si zapomniti določene vsebine. Vse to je potrebno pri učenju branja in pisanja. Za računanje je otrok zrel, če razlikuje vsaj nekaj količin, na primer od ene do pet.

Predvsem enega pa se moramo starši zavdati: Otroku se uči ob življenju samem, z lastno dejavnostjo, ne da bi se tega zavedal, že od prvih mesecev svojega življenja naprej. Spoznava svet, si širi obzorje in umske zmogljivosti. To je njegova priprava na šolo, ki mu omogoča, da mu ta pomembni življenjski korak ne bo delal težav.

KNJIGA ZA NAŠE ŽENE IN DEKLETA:

Narodne vezenine na Slovenskem

Centralni zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani je v svoji zbirki koristnih priročnikov za dom in gospodinjstvo pred nedavnim izdal obsežno knjigo pod naslovom „Narodne vezenine na Slovenskem“. V njej je Neli Niklsbacher-Bregar zbrala in uredila bogato gradivo iz zakladnice starih slovenskih ljudskih vezenin z namenom, da — kakor sama poudarja v uvodni besedi k svoji knjigi — »v muzejskih zbirkah zakopani zaklad prikaže in približa sodobnemu človeku, da ga bo znal ceniti in da bo dediščino naših davčnih prednikov lahko prenašal na bodoče rodove«.

V knjigi je obravnavana skupina starih slovenskih pisanih vezenin po številnih vrstah, v katero spadajo gorenjske vezenine s križci ter belokranjsko tkaničenje, štepanje in različne. Besedilo o gorenjskih vezeninah s križci in belokranjskem tkaničenju spremljata obsežni zbirki vzorcev vseh dosegljivih izvirnikov, drugi dve vezenini pa sta v knjigi podrobno opisani in prikazani na shematičnih risbah. Poleg podatkov o predmetih, njihovi rabi, zunanjem videzu, merah in opremi je avtorica knjige posebno poudarila motiviko, vzorce in zlasti še kompozicijo vsake izmed obravnavanih vezenin. Končno pa vsebuje knjiga tudi še navodila in nasvete za sodobno uporabo in opremo naštetih narodnih vezenin ter oceno sodobnih izdelkov te vrste na tržišču.

Omenjena knjiga bo gotovo razveselila vsako našo ženo ali dekle, ki se rada bavi z ročnim delom. Hkrati pa odkriva tudi lepoto in bogastvo enega izmed področij slovenske etnografske zakladnice.

V trdo vezana knjiga obsega skupno 224 strani, od tega več kot polovica odpade na vzorce, ki so prikazani v originalnih barvah. Spričo dragocene vsebine in bogate opreme cena knjige (90 šilingov) gotovo ni previsoka. Knjigo lahko dobite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse.

Več pozornosti nogam

Skoraj vsak človek se rodi z normalnimi nogami. Na žalost pa se to kmalu spremeni, začne se že kar v otroški dobi. Bratec ali

sestřica podedujeta čevlje od starejšega. Včasih so ti že precej deformirani in take mora ponositi mlajši otrok.

Ko se začne fant zavedati samega sebe, si začne modernizirati čevlje. Še huje pa je z deklico. Edine sanje so čevlji z visokimi petami.

Take pete pa niso za vsako. Drobnji z dolgo suho nogo ne bodo povzročali neprijetnosti, da bo pa krepkejša z močnejšo nogo komaj čakala, da stopi v copate, je popolnoma razumljivo. Ker pa so čevlji z visoko peto elegantnejši in veliko pripomorejo k zunanosti, si jih vsaka omisli.

Zato pa moramo nogam posvetiti več pozornosti. Vsak večer si jih okopljimo v vodi, ki smo ji dodali veliko pest morske soli. Tako bo poživljen krvni obtok, pa tudi mišicam bo to dobro delo. Priporočljivo je tudi menjati toplo in mrzlo vodo. Nato noge dobro strotiramo, zmasiramo in temeljito naoljimo.

Nogam tudi prizanesimo in jih ne obremenjujmo ves dan z visoko peto. Zelo udobno se počuti noga v čevljih s 4 do 6 centimetrsko peto. Ko gremo na letni oddih, ga privoščimo tudi nogam. Hodimo bosi po hladni rosi ali po vročem pesku.

Če si porežemo nohte sami, jih vselej tudi dobro popilimo, saj s tem obvarujemo nogavice, da se nam ne nataknejo. Prav nič niso lepe noge z vraščenimi nohti, rdečo kožo od ozeblin in kurjimi očesi. Ozeble dele natremo s kafirnim mazilom in povijemo v volnen šal ali oblečemo volnene nogavice čez noč. Kurja očesa pa vztrajno odpravljamo z mazilom, ki ga kupimo v lekarni.

Velika nadloga je potenje. Redno koplji-

Poskusite!

ZASEKA

2 kg slanina, 10 dkg čebule, žlica soli, ščepec popra. Slanino zrežemo na večje kose ter jo obarimo v krompirju, da postane steklena. Nato jo odcedimo, ohladimo ter s čebulo vred zmeljemo, osolimo, popramo in dobro premešamo. Zaseko damo na tesno v porcelanasto ali stekleno posodo ter po vrhu zalijemo s ohlajeno čisto mastjo.

PREKAJENE KLOBASE V OLJU

Prekajene klobase dobro zbrisemo in tesno zložimo v kozarce. Nato zalijemo klobase z oljem. Kozarce zavemo.

GRAHOVA JUHA

25 dkg graha, 6 dkg prekajene slanina, drobna čebula, zelen peteršilj, 2 stroka česna, majaron, voda za zalivanje.

Grah najprej namočimo v prekuhani in ohlajeni vodi. Nato ga kuhamo pol ure. Slanino zrežemo na drobne kocke, ter na njej prepražimo zrezano čebulo. Ko je čebula zarumenela, prilijemo kuhan grah ter pustimo še 10 do 15 minut vreti. Juho vlijemo v mešalnik ter dodamo še vse druge sestavine. Miksamo 1–2 minuti. Juho lahko takoj serviramo.

SATARAS

Poraba: ½ kg manj mastne svinjine, 6 dkg maščobe, 20 dkg paradižnika, 30 dkg sveže paprike, 6 dkg čebule, strok česna, zeleni peteršilj, nekaj žlic juhe, sol, poper in 3 jajca.

Izdolava: meso razrežemo na drobne koščke, lističe ali rezance. Na maščobi pražimo drobno ali na lističe narezano čebulo in še preden zarumeni dodamo meso, solimo, popramo in ko se nekoliko prepraži dodamo na kralje narezano papriko, nekaj pozneje pa še paradižnik. Med dušenjem po potrebi prilivamo juho, vendar mora ostati jed gosta. Osvežimo jo z zelenim peteršiljem, dodamo tri stepena jajca in pustimo, da zakrnelo. Če ste stepenim jajcem dodali žlico kislo smetano, bo jed še boljša. K satarasu serviramo kuhan krompir, kuhane testenine ali dušen riž.

„Potolci se, neroda!“

V Francki se je zganilo nekaj grenkega, ali umolknilo je takoj.

Napravila se je precej spat, odela se je preko oči in zaspala.

Ko je zafisnila trepalnice, je stopil k njej Kovačev hlapec, lepo oblečen in čisto drugačen; in tudi ona je bilo lepo oblečena in na glavi je imela venec kakor ob prvem obhajilu. Hlapec je bil močan in velik in jo je vzel v naročje in jo je nesel daleč, zmerom dalje in zmerom navzgor — romarska Gora in Ljubljana, vse je bilo pod njima v senc, pred nima pa je bila nebeška luč. In spodaj pod romarsko Goro je drdral po klancu voz in za vozom je tekla ubog otrok, uboga Francka, v zaprašenem, zakrpanem križu, noge okrvavele, oči vse solzne; jokala je in vpila, ali voz je drdral in smejali so se. Tako je tekla dolga, dolga, do konca sveta, do konca življenja, dokler ni padla na obraz in na kolena.

Francka v beli obleki in z vencem na glavi je gledala navzdol in tudi hlapec je gledal in njegov obraz je bil usmiljenja poln.

II. FANNY

Ko je imela Francka štirinajst let je šla služiti.

Prej drobna in majhna, da se je bala vetra, če je šla po hribu, je zrasla čez noč in sloko telo se je polagoma izlivalo v nežne ženske oblike. Obraz je bil bel, kakor da bi nikoli ne bil gorel v soncu; ustnice so bile rdeče, velike, malo odprte, da so se kazali močni zobje, oči so gledale jasno in toplo pod močnimi obrvmi. Taka je bila Francka, ko je imela štirinajst let in je šla služiti.

Samotno in tiho je bilo v Leševju; morda se je zdela Francki tako samotno in tiho, ker je bila hiša pusta, kakor velik grob. Vas je bila majhna — komaj deset hiš — ali najbolj gosposka daleč naokoli. Bila je prva izmed vasi, raz-

tresenih pod tistim hribovjem, ki se je dvigalo iz velike ravnine skoro v polkrogu in je skipelo časih naravnost v strmo goro, časih pa se znižalo v valovito lazovje, v prostrane zelene ravnice, v zaseke in peščene drage, iz katerih so vrel spomladni urni studenci. Izpod hribovja, kolikor daleč je segalo na obeh straneh, so izvirale vode, ki so se družile daleč tam na ravnini v mirno reko.

Precej onkraj mosta, par korakov od kapelice, ki so jo bili ravnokar prezidali in na novo poslikali, je stalo veliko, lepo poslopje, ograjeno na dveh straneh z visokim zidom. Zid se je vlekel prav ob cesti kakšnih trideset korakov in pod njim je grozila kolovozna gor po holmu, ob prostranem sadnem vrtnu. Tako je stalo poslopje kakor trdnjava, belo, svetlo in ponosno; s strogim očesom so gledala visoka gosposka okna naokoli in časih je stopil gospodar na rdeče pobarvani balkon in je kadil iz dolge pipe ter gledal dol. Stal je dolgo in se smehljaj, — kamor je pogledal, je bilo vse njegovo.

Na južno stran proti holmu gor ni mogel videti z balkona, in tam je stala zelo dolga, stara in siva pritlična hiša; komaj deset korakov od zidu in od gosposkega poslopja je strmela v mlado bogastvo predse s temnimi očmi, čemerna in zlobna. To je bila hiša vdove Mariševke, poslopje na oni strani pa je bilo Slokarjevo, ki je bil debel in vesel človek in je bogatel čudovito: letelo mu je od vseh strani, lilo mu je z neba, vrelo mu je iz zemlje. In tako je predel mrežo kakor pajek in je bil omrežil že vse po obližju; koče, ki so visele na holmu, ob klancih, so bile njegove, in kar je bilo gostačev in kočarjev, so bili vsi njegovi delavci — na žagi, na polju, v gozdu, in preko sto ljudi iz cele fare mu je delalo v opekarnici. On sam je stal na balkonu in se smehljaj, zvečer pa je popival v glasni družbi.

Francka je služila pri Mariševki. Vdova je bila stara in

suha, na obrazu in na rokah je bila koža vsa zgrbljena, oči so gledale jezno in nezaupljivo. Hodila je v copatah, tako da se nikoli ni oglašil njen korak: vse je bilo tiho in prikazala se je nenadoma, da je človeku zastala kri, ko jo je ugledal. Tudi govorila ni naglas, ali njeno šepetanje se je glasilo daleč, bilo je podobno sikanju. Hrup ji je bil tako zopr, da je zbolela in da je ležala časih ves dan z obvezano glavo, če je nenadoma zabučalo ali zašumelo v bližini. Kadar je gmeljo, je ležala v postelji, odeta čez glavo, in je stokala, kakor da bi jo tolkli s pestjo po obrazu. In kakor nenaden šum, tako ji je bila zoprna nenadna svetloba — okna so bila zmerom zagrnjena in vse sobe so bile v polmraku, celo okence v hlevu je bilo z desko zabito, dasi ni prišla Mariševka nikoli v hlev. Oblečena je bila zmerom črno in pobožna je bila; ob nedeljah se je oblekla v črno žido, glavo je zavila v črno čipkasto ruto in tako se je peljala v starem vozu z veliko streho od zelenega platna k veliki maši v trg, ki je bil pol ure od Leševja — če je stal človek pred kapelico ob mostu, je videl bele hiše, ki so se svetile onkraj travnikov.

Skopa je bila Mariševka in zato je vzela Francko, da je imela poceni deklo, hišno in natakario; samo za hlapca je ni mogla imeti, ker je bila še prešibka. Hlapec je bil mlad fant, dolg, polgluh in bebast, ki je delal neprestano in se je zmerom smejal; Mariševka mu ni dajala nič denarja, on pa jo je spoštoval in se je bal. Za delo na polju je jemala ženske, siromašne gostače iz Virja, in jim je plačevala po desetico na dan; zadrževale so, ali prišle so vendar vsako leto in celo prosile so. Mariševka je bila dobrotnica, in ko ji je nekoč kajzar, ki mu je žugala s tožbo, ker ji je bil sin njegov ukradel puhlo repo z lehe, očital skopost in umazanost, je vila roke in se je jokala od resnične žalosti.

(Nadaljevanje sledi)

Če bi radi ostali zdravi...

Če hočemo ostati zdravi, zlasti na prebavi-
lih, moramo poskrbeti:

— da jemo počasi in da brano dobro pre-
žvečimo. Zlasti pazimo na zobovje!

— Ne jejmo prevročih jedi.

— Vsak dan jejmo ob določenem času, ne
pa danes opoldne, jutri ob treh, pojutrišnjem
mogoče že ob štirih.

— Jejmo čimveč presnih živil in sveže pri-
pravljena jedila. Izogibajmo se konzerv in
postanih, pogretili jedi.

— Hrana naj bo čimbolj mešana, ne eno-
lična, različna tudi po barvah.

Drobni nasveti

■ Barvni madeži se odpravijo z me-
šanico iz 4 delov špirta, 3 delov sal-
mijaka in 3 delov terpentina.

Vsak madež s tem navlažimo, čez ka-
kih deset minut zdrgnemo in speremo.
Barvne madeže na poliranem pohištvu
pa zmehčamo s terpentinom, zbrisemo
in zgladimo. To velja tudi za steklo.

■ Konzerva, ki ste jo načeli, naj
ne ostane v pločevini, temveč jo takoj
izpraznite na krožnik. V pločevini se
konzerva brž pokvari in je lahko hudo
strupena. Če pri kupovanju v trgovini
je potrebno pogledati, če je konzerva
dobro zaprta. Mleko iz konzerve shra-
njujte na hladnem ali v temnem pro-
storu.

■ Najboljše zdravilo za otekle oči
od joka ali nespečnosti so obkladki iz
toplega kamiličnega čaja.

■ Da se likalnik ne bo lepil na po-
škropljeno perilo, denite v vodo, v ka-
teri ste raztopile škrob, nekaj zrnc soli
in likalnik bo gladko tekla po blagu.

■ Če hočemo na primer iz tiskanega
blaga odstraniti apreturo, ga nikar ne
kuhamo. Bolje je, če blago najprej za
nekaj ur namočimo in nato operemo v
vodi, ki smo ji dodali sladni ekstrakt
(čajna žlička na liter vode). Sladni ek-
strakt povzroči vrenje, ki razkroji škrob,
iz katerega je apretura napravljena.

■ Če je vaša jantarjeva ogrlica iz-
gubila sijaj, jo temeljito zdrgnite s čisto
volneno krpo, na katero ste kanili nekaj
kapljic olivnega olja.

■ Pražena kava, ki je že izgubila
svoj duh, bo ponovno kot sveža, če jo
boste najprej potopili v hladno vodo, po-
tem pa hitro posušili v emajlirani poso-
di, v kateri jo potresete s ladjkorjem v
prahu.

mo noge v vodi, ki smo ji dodali smrekov ali
hrastov odcedek. Nato jih dobro zdrgnimo
in potresimo z navadnim posipom. Nosimo
lahke zračne čevlje in se izogibajmo gumi-
jastega podplata.

za oddih in razvedrilo

Od Ljubljane do Ohrida

Kramljanje o vtisih s poti, o festivalih in še kaj

Skoraj nepopisna je kulturna vne- ma malega slovenskega naroda tu- di v zvezi s poletnimi kulturnimi pri- reditvami v okviru Ljubljanskega fe- stivala. Gotovo je nekaj tega tudi pri nas na Koroškem: v Brežah in v Spittalu ob Dravi, v Brežah dve gledališki uprizoritvi, v Spittalu štiri, ki jih prikazujejo menjaže skozi oba poletna meseca julij in avgust ter z njimi skušajo privabiti tudi tuje letoviščarje. Dalje imamo Salzburg, ki je prav tako v poletnih mesecih kulturno močno razgiban. Ali kar nudi tu v treh mesecih — v juniju, juliju in avgustu — vsako leto Ljub- ljana, presega predstave možno- sti človeka, ki ljubljanskega festi- vala še ni videl.

Tu se srečujejo letos že šestnajstič po zadnji vojni najznamenitejši glasbeni, gledališki in folklorni an- sambli celega sveta. V Plečniko- vih Križankah, se pravi na odprtem prostoru se zgrinjajo skoraj večer za večerom tisoči Slovencev in tuj- cev pred plesočimi in pojočimi sku- pinami iz Madžarske, Bolgarije, Romunije, Češke, Italije, Avstrije, Švedske, Španije, Rusije itd. Vsaka teh držav se trudi za priznanje pred mednarodnimi kritičnimi forumi.

Naj navedem samo nekaj an- samblov, ki so že nastopili: 1. julija so nastopili v Križankah pojoči po- slanci Avstrije — Wiener Sängerknaben, dva dni pozneje so peli na istem prostoru Američani — in sicer zbor Smith-Princeton, spet dva dni pozneje pa je dirigiral koncert Slovenske filharmonije Lovro Mata- čič — v Evropi poleg Herberta Ka- rajana pač najznamenitejši diri- gent sploh. Balet Državne opere iz Bukarešte je plesal Čajkovskega „Labodje jezero“, Rusi pa so kon- certirali s simfoničnim orkestrom moskovske Državne filharmonije — kar dva večera zaporedoma pred razprodano veliko halo v Tivoliju. Državni operetni teater iz Budim- pešte je zaplesal Leharjevo „Vese- lo vdovo“, a 30. julija je nastopil v Križankah Sibirski ansambel za ljudske ples iz Sovjetske zveze. 31. julija je prav tam nastopil zna- meniti makedonski pevski ansambel „Magnifico“ iz Skopja in pel me- hikanske pesmi. Tudi 2. avgust so si rezervirali za svoj nastop Make- donci in sicer ansambel ljudskih plesov „Tanec“ iz Skopja, najizvir- nejši in najbolj dovršeni umetniki svoje stroka na Balkanu sploh, ki so se proslavili po zadnji vojni, zla- sti pa po potresu v Skopju po vsem kulturnem svetu.

Nič manj kot 44 različnih nasto- pov beleži 16. Ljubljanski festival v teh poletnih mesecih — a tu niso všteta gostovanja po Sloveniji, po- sebno pa v znanih letoviških krajih, kot so Opatija, Pula, Bled, Postoj- na, Slatina Radenci, Dolenjske Top- lice, Split, Dubrovnik itd.

Prav to leto je opaziti zanimiv pojav povezovanja festivalov, po- sebno Ljubljanskega festivala in Ohridskega poletja, kajti tudi Oh- rid ima predstave cel julij in avgust. Tako imata sever in skrajni jug Ju- goslavije skrbstvo za srečavanje kultur vsega sveta v počitniških mesecih, ko drve po avto cesti iz Zagreba proti Beogradu in po ču- dovito speljani asfaltni cesti iz Beo- grada proti Skopju nešteti avto- mobilni tujcev.

Skopje je pospravilo sledove ka- tastrofalnega potresa in se nepri- čakovano razširilo, tako da meri danes s številnimi satelitskimi na- selji 24 km v dolžino in 12 km v ši- rino, prebivalcev pa šteje okrog 340.000. Hiše zidajo po načrtih ja-

ponskih arhitektov in inženirjev, tu- di nebotičnike, vendar z garancijo, da se ob ponovnem potresu iste ja- kosti ne bodo več sesedli in poko- pali pod seboj presenečene ljudi. Mesto samo je s potresom seveda zgubilo marsikakšno dragoceno ar- hitekturo, tudi razni muzeji so utr- peli precejšnjo škodo — od turških molilnic ali mošej in njihovih mina- retov pa do turške čaršije, ki se je močno skrčila. Vlada se trudi z re- stavracijo najznamenitejših mošej in delo hitro napreduje. V okolici mesta, na gori Vodno in na Skopski Crni gori pa nastajajo mikavna nova letovišča, posebno še ob sta- rih samostanih in pravoslavni cer- kvicah, ki imajo skoraj vse drago- cene freske iz 16. stoletja, rezljane lesene oltarje in starinske ikone. Posebno znamenit je samostan Ne- rezi, v meslu samem pa cerkev sv. Spasa, po slovensko Odršenika.

Iz Skopja prideš v dveh smereh v Ohrid, preko Tetova in Debarja, se pravi po severni strani — in pre- ko Titovega Velesa, Prilepa in Bi- tole po južni strani. Severna cesta je makadamska, torej brez asfalta, ali ob tej cesti je znamenit samo- stan Jovan Bigorskega z najlepšim rezljanim oltarjem na Balkanu sploh, medtem ko ob južni cesti lahko občuduješ kar dve izkopani antični mesti — Stobi pri Velesu in Heraklejo pri Bitoli. Obe ležita ob bivši rimski cesti in sta izredno do- bro ohranjeni, zlasti termalne ko- peli in templji v Herakleji. V Stobi

na vrvice. Ob tej kulturni rastlini je njihov glavni dohodek volna, se pravi ovčereja, ovčji sir, vse vrste volnenih tkanin, preproge in obla- čila, obutev in perilo, namizni prti in torbe. Južni sadje, breskve, fige, višnje, lubenice, paprika in para- dižnik, vse to je v Makedoniji zelo poceni, zato ima dežela, kar za- deva turizem, velike razvojne mož- nosti, posebno ob Ohridskem je- zeru. Ko sem bil pred 15 leti prvič tam, je bil postavljen na južni obali, tri kilometre od Ohrida, en sam ho- tel oziroma Sindikalni dom; zdaj jih ima ta del obale že okrog dvajset — in eden je lepši kot dru- gi, sodobna drzna arhitektura, ka- kršne pri nas ni videli, večidel iz prilepskega marmorja, ki je še čistejše bel kot naš koroški v Kras- talu, kjer ga obdelujejo letos že drugič kiparji raznih dežel v simpo- ziju. Tudi prilepski kamnosek bo povabil prihodnje leto kiparje iz raznih dežel na simpozij. En spo- menik iz tega kamna sem si grede ogledal — posvečen je osmim na- rodnim herojem iz zadnje osvobo- ditne borbe in stotinam žrtev, ki jih je dalo prilepsko mesto. Postavljen je nad svojevrstno grobnico na po- sebnem hriščku nad meslom, osem belih stiliziranih stebrov, nosilcev prihodnosti, štrli v žgoče makedon- sko nebo, na marmornatih stenah odprte grobnice pa so vklesana imena padlih borcev.

A vrnimo se v Ohrid, najbolje kar na trdnjavo carja Samuela, ka-

šča iz Skopja. Ta žaloigra velikega grškega pesnika, ki so jo igrali že 450 let pred našim štetjem, je ob drugi Sofoklejevi žiloigri — Kralju Edipu — ohranila svojo odrsko sve- žino vse do danes.

Seveda ima uprizoritev na pro- stem, na razvalinah gradu, pred 3000 gledalci tako v noči ob raz- svetljavi močnih žarometov svoj po- sebnost. Skržati čirikaajo na grmi- čevju, iz daljave prihaja odmev žabjega koncerta, a na stopnicah tebanske palače v jutranji zarji vit- ka Antigona v svileni halji, ponos- no zroča v neizbežno smrt in juna- ško odločna, da premaga vso du- ševno in duhovno stisko. Kraljevska Antigona je dala pokopati svojega brata, ki je padel v boju proti no- vemu kralju — Kreonu, naskrivaj, ker je Kreon odločil, da Polinajka nihče ne sme pokopati, naj ga raz- ključajo vrani pod milim nebom, saj se je drznil boriti se proti nje- mu. Za to svoje dejanje človeko- ljubja — po stari navadi in po ve- sti, ki se ji oglašča v prsih — mora kraljevska hči v smrti, z njo vred pa propadejo tudi njen zaročenec, oziroma Kreonov sin Haimon in Kreonova soproga Evridika. Kreo- nova avtoritarna trma jih po vrsti upropasti. Kako dvomno in mno- gounmno zvenijo na tem koščku sve- ta Antigonine besede v noč: Ne za sovražstvo, za ljubezen sem ro- jena!

Drugi večer sem v Ohridu šel še enkrat v gledališče, spet pod od- prto nebo, ob cerkvi sv. Sofije — na Dolni Saraj. Program je oblju- bljal Antico, makedonsko ljudsko dramo izpod peresa Rista Krle, pr- vič uprizorjeno leta 1940 v Skopju. Če je bilo opaziti pri uprizoritvi So- fokleja še tu in tam togo priučeno držo tega ali drugega igralca, so se v tej uprizoritvi popolnoma raz- živeli in čutili je bilo, da gre za njihov domači makedonski ambient, za njihove pristne življenjske želje in skrbi, za narodno prebudno mi- sel, za ponos stoletja gospodarsko zaposlavljenega in kulturno-politič- no teptanega naroda, kajti kar je pri nas na Koroškem problem po- nemčevanja, češ nemšvo je boljše, bolj ugledno, bolj bogato, to je med Makedonci pogrcjevanje. Tam je bil grški narodni sloj tisti gospo- ski element, h kateremu so slabši z zavidevanjem zrlji navzgor in se pro- dajali za novčič. To je tudi že vse- bina te ljudske igre, po tematiki in zgradbi nekje med našo „Župano- vo Micko“ in Meškovo „Materjo“. Ganljivo, kako ta narod sodoživlja dejanja na odru. Nešteti klici odo- bravanja in razočaranja iz publike, aplavz pri „odprtem odru“, s ka- terim kar mimogrede nagradijo ze- lo uspešno odrsko situacijo, pač tem- peramentno ljudstvo pod južnim, svobodnim soncem!

A Ohridsko poletje, kakor ime- nujejo tam svoj letni festival, ni sa- mo v znamenju skopskega teatra, saj imajo na programu vokalne koncerte, recitale in simfonične or- kestre Srbije, Bolgarije, Romunije, Francije, Madžarske in drugih dr- žav. Poseben poudarek je to leto na italijanskih in nemških sklada- teljih; nekaj imen samo: Bach, Gallus, Monteverdi, Corelli, Vival- di, Haydn, Mozart, Dvorak, Beet- hoven, Chopin, Rahmaninov, Gluck, Schumann, Schubert, Brahms idr. Vse recitale uprizarjajo v cerkvi sv. Sofije, ki je zelo akustična in do- volj velika, da sprejme vase tisoče poslušalcev.

Iz Ohrida je bila treba spet na- zaj v Skopje, a tamkajšnja vročina je grozila človeka udušiti, zato sem se odločil za smer proti črnogorski jadranski obali. Vožnja preko Priz- rena in Peča na sedlo gore Čakor je pač še staromakedonska, brez asfalta v divje skalnato gorovje, kjer te spreleti zona, ko srečavaš črnogorska vozila, zlasti avtobuse in tovornjake, ki vozijo vrtoglavo

IZREKI

● Bolest, katero povzroči lju- bezen, more ozdraviti sa- mo ljubezen. (El. Rey)

● Ženske pretežno žive za ljubezen, ne da bi jo po- znale. In moški, ki nič bolj ne poznajo ljubezni, žive za sladost, katerega ne opuste v uživanju. (Suarez)

● Nam ženskam nudi ljube- zen dve zelo različni ugodji. Rekla bi, če želite: ugodje, ki smo ga dožive- le, in ugodje, ki ga hoče- mo doživeti. (Coulangeon)

● Žene tridesetih let poznajo vso ceno ljubezni in jo uži- vajo s strahom, da bi jo iz- gubile. Njihova duša je še lepa od mladosti, ki jih za- pušča, in njihova strast se krepi s prihodnjo, ki jih straši. (Balzac)

● Ljubezen izoblikuje iz žene novo ženo: večerajšnja ne obstaja več naslednji dan. (Balzac)

hitro, a kakor za čudo skoraj brez nesreč. Čakor je visok kakor naša Peca in od srca si oddahneš, ko pri- voziš do Tilograda, v široko zeleno dolino, ki že obeta bližino morja. Še uro vožnje, pa si v Petrovacu, sredi oleandrovih drevov in rožma- rinovih grmov. Zdaj velja skok v morje — in ohlajen dalje po čudo- vito speljani jadranski magistrali, 800 km dolgi asfaltni cesti, vseka- ni v živo skalo, polni krivin, drz- nih prepadov ob morski strani, be- toniranih vetrobranov — a nikdar in nikjer dolgovezni. Majstrsko de- janje jugoslovanskega gradbeni- štvat! A tudi pot do turističnega kruha za to deželo, saj je vrsta av- tomobilov na tej cesti v teh mese- cih praktično tudi že neprekinjena, kakor smo vajeni gledati tako po- dobo ob našem Vrbskem jezeru.

V Senju — blizu Reke že — so priredili svoj letni karneval, senjski pust, kakor so ga praznovali pod vplivom Benetk v tem nekoč zelo pomembnem trgovskem pristanišču in kulturnem mestecu že v starih ča- sih. Tam razstavlja ponovno slo- venski akademski slikar France Go- dec v muzejskih prostorih olja — pejzaže in pristaniške motive Sen- ja. Godec, Ljubljčan po rodu, se je Senjčanom zelo priljubil in našel tam še svojo drugo domo- vino.

Senj je bil v zahajajočem sred- njem veku kot mesto Uskokov kul- turno zelo pomemben. Ima najsta- rejšo tiskarno glagolskih črk in tudi naš Primož Trubar je moral iz Uracha v Senj po črke, da so mu potem v Nemčiji tiskali knjige. Uskoški grad Nehaj pa je najlepše ohranjena trdnjava te vrste, nikdar zavzeta — ne od Turkov, ne od Be- nečanov; zidovje trdnjave je dva metra široko, sestavljeno iz ruševin senjskih cerkva in samostanov, ki so jih razrušili Turki. Nehajev grad je sezidal stotnik Ivan Lenkovič, po- kopan v Novem mestu na Dolenj- skem, v letu 1538. Senj so med zad- njo vojno 44-krat bombardirali. Ljudstvo se je ob bombnih napadih zateklo v velikanske jame v ska- lah pod gradom, kjer praznujejo tudi svoj karneval od 2. do 4. av- gusta. Prostora je v teh jamah za 3000 ljudi.

Za zaključek tega krožnega po- tovanja bi bil moral skočiti še v Pulo, kjer je vsako leto avgusta mednarodni festival filmov, a kot zelo nemaren obiskovalec kina se ne čutim poklicanega, da bi poro- čal tudi o tem festivalu.

Janko Messner

Anekdote

Ze priletnemu Kellerju so hoteli zdravniki prepovedati uži- vanje alkohola in so mu rekli:

„Morda bi bilo zelo dobro, če bi se v uživanju tekočin malce omejili.“

„Dobro,“ je bil takoj voljan Keller, „kar začnimo, in sicer z juho.“

OOO

Rembrandt je bil na starost reven človek. Ko se je spet znašel v denarni zadregi, se je odločil za prodajo svojih zbirk. Ker pa se je spomnil, da prodaja slik ni tako uspešna, če je umet- nik živ, je naprosil prijatelja, naj piše njegovi ženi, da je ne- nadoma umrl, pred smrtjo pa sklenil, da se njegove slike prodajo. Ko je objokana žena izpolnila njegovo „poslednjo“ voljo, se je Rembrandt vrnil in zadovoljno preštel izkupiček.

OOO

Italijanski knez je povabil Danteja v svoj podeželski dvorec. V parku je bil ribnik, ki so ga uredili z velikimi stroški, kajti de- žela tam naokrog je suha. Pesnik si je ogledal napravo in se po- šalil, ker je bilo na njej le malo vode. Užaljeni knez pa je dejal: „Vaše šale niso umestne. V ribniku ni premalo vode. Še pred nekaj dnevi je nekdo v njem utonil.“ „Tako!“ je pripomnil Dante, „ta vam je pa hotel prav goto- vo polaskati!“

OOO

Satirik in pesnik Alexander Pope je imel navado reči: „Ženske ravnaajo z moškimi kot zahisti s svojimi figurami. Nihče ne zavzame njihovih misli tako, da ne bi mogle obenem pogledati še po drugih in videti, kakšne koristi jim tudi ti nudijo.“

OOO

Prijatelji so pri književniku Antoinu Rivarolu razpravljali o ženski ljubeznivosti in nežnosti. Nekateri so seveda trdili, da žen- ska teh lastnosti sploh nima, drugi pa, da jih ima. Rivarol, ki se debate ni udeležil, je pokazal svojo mačico, prav tedaj se je drg- nila z gobčkom ob njegovo lice.

so odkrili tudi amfiteater, ki je bil prvotno grško gledališče v slogu Dionizovega gledališča pod Akro- polo, pozneje pa so ga rimski me- ščani adaptirali za areno.

Makedonija živi — kar zadeva kmetijstvo — v prvi vrsti od toba- ka. Ko se pelješ skozi mesta in vasi, imajo postavljene povsod ob cesti neke vrste dvojne stoge, na katerih sušijo tobačne liste, gosto nanizane

tere ruševine žalostno strmijo v to- plo mesečino ohridskega poletja, ozarjene z baklami kakor v starih Antenah — pa saj tudi Antigono igrajo, da, Sofoklejevo Antigono v francoski priredbi, toda v lepem mladem makedonskem jeziku. Sce- ne jim je postavil atenski scenograf Angelopoulos Mario, režiral je tra- gedijo Ilija Milčini, igrajo pa člani makedonskega Narodnega gledali-

Nedelja
6. oktober
1968

SENZACIONALNA TOMBOLA v Celovcu, sejemsko razstavišče, ob 14. uri

2 lastninskih stanovanj 5 avtomobilov

- 1 Fiat 125
- 1 Simca 150 L
- 1 Ford 15 M
- 1 Vauxhall de Luxe
- 1 Ford Escort de Luxe

Rolerji, mopedi,
televizorji, radijski sprejemniki,
kolesa,
skupno 25 glavnih dobitkov

Avstrijski dogodki

● Skrb za žiljskih kmetov

Pri pristojnem referatu koroške deželne vlade, deželnem svetniku Bacherju, se je zglasila delegacija žiljskih kmetov, ki so opozorili na nevarnost, da bodo velik del žiljskih planin, ki ležijo na italijanskem ozemlju, pogozdili in s tem prizadeli veliko škodo žiljskim kmetom, ki bi zgubili svoje pašnike. Prizadeti bi bili najbolj agrarni skupnosti Bistrica na Zilji in Zahomec, ki imata na planinskih pašnikih 64 goved, 12 konjev in 45 ovac. Pa tudi agrarna skupnost Drevlje-Gorje bi utrpela veliko škodo, saj bi vsled pogozdovanja zgubila 63 hektarjev pašnikov, to so tri četrtine celotne pašniške površine. Deželni svetnik Bacher je zagotovil vso podporo in izrazil upanje, da bodo pri obravnavanju teh vprašanj obveljali dobrososedski odnosi, ki vladajo med Koroško in Furlanijo.

● Dobra vinska letina

Gradiščanski vinogradniki pričakujejo letos zelo dobro letino, ki naj bi bila za pet do deset odstotkov višja od lanske letine, ko so na Gradiščanskem pridelali 915.000 hektolitrov vina. Večji pridelek od lanskega napovedujejo kljub temu, da je zadnja zima povzročila v nekaterih vinorodnih predelih Gradiščanske precejšnjo škodo in bo tam treba računati s povprečno izgubo v višini 30 odstotkov. Posebno dobro se letos obeta črna oziroma rdeča vino, ki obsega okoli 15 odstotkov celotnega pridelka na Gradiščanskem.

● Veliki izdatki kmetijstva

Ob otvoritvi letošnjega mednarodnega kmetijskega sejma v Welsu je minister za kmetijstvo in gozdarstvo dr. Schleiner med drugim navedel zanimive podatke o kmetijstvu kot odjemalcu oziroma delodajalcu za druge panoge gospodarstva. Tako je avstrijsko kmetijstvo lani izdalo samo za gnojila okoli 1,7 milijarde šilingov, za gradnjo novih stanovanjskih in gospodarskih poslopij pa celo 4,6 milijarde šilingov, medtem ko so izdatki za nabavo novih strojev in orodja znašali 3,9 milijarde šilingov, izdatki za prekrbo z energijo pa 1,3 milijarde šilingov.

NOVICE IZ

SLOVENIJE

● 25-letnica vstaje primorskega ljudstva

Največja letošnja spominska proslava v Sloveniji bo nedvomno 15. septembra v Novi Gorici, kjer se bodo spominjali 25-letnice vstaje primorskega ljudstva. Velika proslava, nad katero je prevzel častno pokroviteljstvo predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito, bo po izjavi organizatorjev potekala predvsem v znamenju ustvarjalnega sožitja ob meji. Slovenski narod bo na tej priložnosti proslavljal upor proti fašističnemu okupatorju; v tem uporu se je začelo kovati tudi sožitje med sosednjima narodoma, ki se danes lepo razvija in krepi na vseh področjih. Za pomembno obletnico je Nova Gorica dobila tudi poseben občinski grb, kajti Nova Gorica z jubilejnim letom vstaje primorskega ljudstva slavi tudi 20-letnico, odkar so bile zasajene prve lopate za njeno izgradnjo. Kot nekaj uvod v jubilejno proslavo pa bo od 9. do 13. septembra v Novi Gorici zborovanje slovenskih zgodovinarjev, ki bo v veliki meri posvečeno preteklosti Slovenskega Primorja.

● Preizkušnja nove elektrarne

V novi termoelektrarni Trbovlje II so začeli delati zadnje preizkušnje, preden bo elektrarna začela obratovati. Najprej so uspešno preizkusili turboagregat, ki so ga pogonili do 3000 vrtljajev v minuti, to je do hitrosti, ko bo turboagregat ob obremenitvi proizvajal električno energijo. Predvidoma v tork prihodnjega tedna pa bo nova termoelektrarna že začela poskusno obratovati za 10 dni z obremenitvijo 36 megavattov, medtem ko bodo od 10. oktobra naprej turboagregat začeli postopoma obremenjevati do 125 megavattov, to je do polne moči nove termoelektrarne Trbovlje II.

RADIO PROGRAM

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevu — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

Sobota, 7. 9.: 6.05 Vesele melodije — 8.15 Jutranja glasba — 9.00 Smeh sodi k oliki — 13.00 Majhen koncert — 13.30 Tehnični razgovor — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Literarna delavnica — 17.10 Kulturna sezona 1968-69 — 18.00 Viva la musica — 19.30 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Portret — 21.00 Violinske sonate Ludwiga van Beethovna — 22.10 Jazz — 23.10 Mala nočna glasba.

Nedelja, 8. 9.: 6.05 Vesele melodije — 9.10 Satirična oddaja — 11.25 Gledališko ogledalo — 13.10 Dobrodošli z novicami — 13.20 Stališče — 13.35 Operni koncert — 15.00 Galté Parisienne — 16.30 Krížem skozi svet, križem skozi čas — 17.05 Spomini na Kalabrijo — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.15 Majstri tričetrtinskega takt — 20.00 Koncert newyorških filharmonikov — 22.50 Moderna pesem — 23.10 Glasba z Dunaja.

Ponedeljek, 9. 9.: 6.05 Odkrito povedano — 6.08 Agrarna politika — 6.15 Vesele melodije — 15.00 Večna doba odkritij — 17.15 Knjige tedna — 17.30 Mladinska redakcija — 19.45 Šanson — 20.00 Evropski koncert — 21.00 Melodije klasične operete — 21.30 Čas, v katerem živimo — 22.10 Znanje časa — 23.10 Sodobna glasba.

Torek, 10. 9.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 15.00 Koroška „Carinthia“ — 17.15 „Smrtna obsodba“, priredba — 19.45 Pesmi in balade — 20.00 Spectrum Austriæ — 21.30 Glasbeni feljton — 22.10 Agrarni problem v razviti industrijski deželi — 23.20 Eksperimentalna glasba.

Sreda, 11. 9.: 6.05 Odkrito povedano — 6.09 Vesele melodije — 15.00 Delež žene na velikih stvaritvah umetnosti in znanosti — 17.30 Mladinska redakcija — 19.45 Šanson — 20.00 „Cavalleria rusticana“ — 21.30 Dnevi poezije v št. Vidu ob Glini — 22.10 Mednarodna radijska univerza — 22.30 Dovolite, moje ime Cox — 23.10 Mednarodna skladateljska tribuna UNESCO.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zvečer jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahka noč otrokom — 19.05 Pregled sporeda.

Sobota, 7. 9.: 5.05 Ljudske viže — 5.50 Obvestila za kmetijske delavce — 7.55 Naš hišni vrt — 8.15 Prijubljene melodije — 10.05 Začelo se je z Josefom Lannerjem — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za filateliste — 14.20 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 15.00 Koroški roman — 15.30 Koncert po željah — 16.30 Dobrodošli na Koroškem — 18.00 Za delovno ženo — 18.45 Kulturno-politične perspektive — 20.10 Za staro in mlado — 21.00 Zveneča Avstrija — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 8. 9.: 6.05 Orglska glasba — 7.35 Vesela budnica — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.05 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.25 Glasbeni desert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Čajanka ob Vrbskem jezeru — 18.00 Pregled koroškega tiska — 18.15 Pisane note — 18.30 Koroški portret — 18.45 Pridi in prepevaj — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Pogovor z gostom — 19.45 Poskočno in zabavno — 20.10 Operni koncert.

Ponedeljek, 9. 9.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Glasbeni vtisi — 9.30 Iz zgodovine koroškega turizma — 10.05 Zabavna glasba — 11.00 Avstrijska ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 19.15 O umetnih snoveh — 20.10 „V nedeljo se peljemo na morje“ — 21.30 Glasba sosedov: Jugoslavija.

Torek, 10. 9.: 5.05 Pihalna godba — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Prijubljene melodije — 9.00 Zabavne malenkosti — 9.30 Ljudske pesmi in plesi iz švedske — 10.05 O bella Italia — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Iz deželnega prosvetnega programa — 15.00 Komorna glasba — 17.10 Ne prezirajte mojstrov — 18.00 Koroško visokošolsko pospeševanje — 19.15 Slišiš pesmico — 20.10 Orkestralni koncert — 21.30 Robert Stolz dirigira.

Sreda, 11. 9.: 5.05 Godba na pihala — 8.15 Prijubljene melodije — 9.00 Švicarska narodna glasba z Vicom Torrianijem — 9.30 Vest iz umetnosti in znanosti — 10.05 Otroci, kako mine čas — 11.00 Ljudska glasba po kosilu — 15.00 Pomen igre za razvoj otroka — 15.15 Koroški avtorji — 15.30 Komorna glasba iz Koroške in Slovenije — 17.10 Happy Time — 18.00 Kulturna prizma — 19.15 Obisk pri koroških pihalnih godbah — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Balada v avstrijski ljudski glasbi.

Četrtek, 12. 9.: 5.05 Pihalna godba za začetek dneva — 8.15 Prijubljene melodije — 9.00 Znanje koraknice iz operet — 10.05 Postanek v Budimpešti — 11.00 Ljudska glasba iz Štajerske — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Ura pesmi — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev —

19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Veselo štajersko srečanje — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 13. 9.: 5.05 Godba na pihala — 8.15 Prijubljene melodije — 9.00 Promenadni koncert — 9.30 Evropska zborovska glasba: Avstrija — 10.05 Zabavna glasba iz treh stoletij — 13.45 Glasba po kosilu — 14.00 In ljudje so tako prijetni — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 19.15 Poskočno zaigrano — 20.10 Lovska ura — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.20 Pogled k sosedu.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 7. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Slovenski solisti.

Nedelja, 8. 9.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 9. 9.: 14.15 Informacije — Žena, družina, dom — 18.00 Moški zbor Loga vas.

Torek, 10. 9.: 14.15 Informacije — Od tedna do tedna na Koroškem — Športni mozak.

Sreda, 11. 9.: 14.15 Informacije — Koroška poje in igra.

Četrtek, 12. 9.: 14.15 Informacije — Zborovska glasba — Pokončinski pogovor.

Petek, 13. 9.: 14.15 Informacije — Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski svet — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahka noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nočturno.

Sobota, 7. 9.: 8.08 Glasbena matineja — 9.00 Zanimivi doživljaji velikih raziskovalcev — 9.15 Glasbena pravljica — 9.30 Čez travnike zelene — 9.50 Avtoštop — 12.10 Iz opusa Matije Bravničarja — 12.40 Makedonske narodne pesmi — 14.05 Paleta zabavnih melodij — 15.45 Literarni sprehod — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Godala in ritmu — 20.00 Sobotni večer — 20.30 Zabavna radijska igra — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 8. 9.: 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.08 Radijska igra za otroke — 8.44 Skladbe za mladino — 9.05 Voščila — 20.00 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Nedeljski mozaični lepih melodij — 12.10 Voščila — 13.15 Iz operetnih partitur — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.00 Narodno-zabavna glasba — 14.30 Humoreska tedna — 14.45 Z velikimi orkestri v tričetrtinskem taktu — 15.05 Popoldne ob zabavni glasbi — 16.00 Nedeljsko športno popoldne — 20.00 Zabavna glasbena oddaja — 22.15 Serenadni večer.

Ponedeljek, 9. 9.: 8.08 Dela starih mojstrov — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Skladbe za mladino — 9.25 Z operetnih odrov — 12.10 Brahmovi valčki — 12.40 Koncert pihalnih orkestrrov — 14.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 14.35 Voščila — 15.40 Komorni zbor iz Celja — 17.05 Operni koncert — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Poje Ratko Irgolič — 20.00 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 21.30 Nočni akordi — 22.10 Radi ste jih poslušali — 23.05 Ciril Zlobec: Pesmi.

Torek, 10. 9.: 8.08 Z našimi solisti v slovenskih operah — 8.55 Radijska šola — 12.10 Iz opere „Carmen“ — 12.40 Iz kraja v kraj — 14.05 Koncert za odhiti in razvedrilo — 15.40 V tork nasvidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Iz naših studiov — 18.50 Na mednarodnih križpotih — 19.15 Poje Stane Mancini — 20.00 Radijska igra — 20.02 Z godali — 21.15 Parada popevk — 22.15 Jugoslovanska glasba.

Sreda, 11. 9.: 8.08 Vedra koncertna glasba iz treh stoletij — 8.55 Pisan svet pravilic in zgodb — 9.10 Mladinski zbor „Vesna“ iz Zagorja — 9.25 Zabavna glasba — 12.10 Godalni orkester Slovenske filharmonije — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Igramo za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.40 Moški zbor „Slava Klavira“ iz Maribora — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Baletna glasba — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Tosca, opera — 22.10 Zaplešite z nami.

Četrtek, 12. 9.: 8.08 Popularni operni spored — 8.55 Radijska šola — 9.25 V planinski koči — 12.10 Iz opere „Zrinski“ — 12.40 Pihalni orkestri na koncertnem odru — 14.05 Vrtljaj zabavnih melodij — 15.40 Altistka Bogdana Stritarjeva poje pesmi ruskih mojstrov — 17.05 Simfonični koncert — 18.15 Glasba in turizem — 19.15 Poje Nino Robič — 20.00 Literarni večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Četrtek večer: Ob 60-letnici Miška Kranjca — 22.10 Komorna glasbeni večeri — 23.05 Shakespeare: Soneti.

Petek, 13. 9.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Glasbena pravljica — 12.10 Virtuozne klavirske skladbe Franza Liszta — 12.40 Čez polja in potoke — 14.05 Melodije Georgea Gershwina — 14.35 Voščila — 15.20 Turistični napotki — 15.40 Igrajo majh-

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 7. 9.: 16.30 Robinson Crusoe — 18.05 Od tedna do tedna — 18.25 Poročila — 18.30 Dober večer Želj Heinz Conrads — 19.00 Očarljiva Jeannie — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Portischa — 20.15 Poljska kri, opereta — 21.55 Šport — 22.25 Čas v sliki — 22.35 Komedija.

Nedelja, 8. 9.: 15.50 Nogomet Madžarska — Avstrija — 18.00 Za otroke — 18.30 Oknar — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.15 Modri slamenik — 21.35 Kakor so videli drugi — 22.05 Čas v sliki.

Ponedeljek, 9. 9.: 18.25 Poročila — 18.30 Podoba Avstrije — 19.00 Francoski zakon — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Solo za ONCEL — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Šport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Posebej za vas.

Torek, 10. 9.: 18.25 Poročila — 18.30 Holandska in voda — 19.00 Mathias Wiemann pripoveduje — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Horizonti — 21.00 Ni oprostila za umor — 23.15 Čas v sliki.

Sreda, 11. 9.: 11.00 Ni oprostila za umor — 13.15 Šport — 17.00 Pavliha in gusarji — 17.35 Lassie — 18.00 Šah za vse — 18.25 Poročila — 18.30 Kultura aktualno — 19.00 Tammy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Frank Sinatra — 21.15 Mestni pogovori.

Četrtek, 12. 9.: 18.25 Poročila — 18.30 Šport — 19.00 Dezerat M — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Madame sans gene, komedija — 21.35 Čas v sliki — 21.45 Nočni studio.

Petek, 13. 9.: 11.00 Horizonti — 11.45 Solija Loren v Rimu — 18.25 Poročila — 18.30 Podoba Avstrije — 18.50 Gotovo vas bo zanimalo — 19.00 Skok iz oblakov — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Akti XY nerešeni — 21.50 Naša meja — 22.40 Čas v sliki — 22.50 Akti XY nerešeni — 22.55 Jazz v Evropi.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 7. 9.: 8.35 Šolska oddaja — 18.30 Disneyev svet — 19.20 S kamero po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Zabavna glasbena oddaja — 21.35 Karavana zapravljenikov — 22.20 Osvajalci — 23.10 Kažipot — 23.30 Poročila.

Nedelja, 8. 9.: 9.30 Dobro nedeljo voščimo — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Disneyev svet — 11.35 Film za otroke — 12.00 Nedeljska konferenca — 15.50 Nogomet Madžarska — Avstrija — 17.50 Poročila — 17.55 Folklorni festival v Kopru — 19.10 Serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zabavna glasbena oddaja — 21.50 Športni pregled — 22.20 Dnevnik.

Ponedeljek, 9. 9.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Ruščina — 14.45 Šolska oddaja — 15.50 Ruščina — 16.10 Angleščina — 16.45 Madžarski pregled — 17.00 Poročila — 17.05 Oddaja za otroke — 17.30 Poljudno znanstveni film — 17.55 Po Sloveniji — 18.25 Slovenščina — 18.30 Reportaža — 19.20 Vokalno instrumentalni solisti — 20.00 Dnevnik — 20.35 Torinova mati, drama — 21.35 Koncert resne glasbe — 21.55 Poročila.

Torek, 10. 9.: 9.35 Šolska oddaja — 10.40 Angleščina — 14.45 Šolska oddaja — 15.50 Angleščina — 16.40 Francoščina — 17.45 Lutkovna oddaja — 18.15 Oddaja za italijansko manjšino — 18.35 Filmski mozaik — 19.05 V središču pozornosti — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film.

Sreda, 11. 9.: 17.05 Madžarski pregled — 17.20 Poročila — 17.25 Oddaja za otroke — 17.45 Kje je, kaj je — 18.00 Pisani trak — 18.20 Združenje radovednežev — 19.05 Zabavna glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Opera — 21.35 Serijski film — 22.25 Poročila.

Četrtek, 12. 9.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Nemščina — 11.00 Angleščina — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Nemščina — 16.40 Poročila — 16.45 Muca copatarica — 17.00 Pionirski dnevnik — 17.30 Velesejanski biro — 18.00 Po Sloveniji — 18.20 V narodnem ritmu — 18.45 Po sledih napredka — 19.05 Zabavna glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Dramatiziran roman — 21.35 Glasbena oddaja — 22.00 Aktualni razgovori.

Petek, 13. 9.: 9.35 Šolska oddaja — 11.30 Francoščina — 14.45 Šolska oddaja — 17.30 Velesejanski biro — 17.50 Serijski film za otroke — 18.20 Mi mladi — 19.05 Človek, znanost in proizvodnja — 19.35 Portret pisatelja Franceta Bevka — 20.00 Dnevnik — 20.50 Celovečerni film.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. Tiskar: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

ni ansambli — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi po zabavni glasbi — 18.45 Kulturni globus — 19.15 Poje Lado Leskavar — 20.30 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 S festivalov jazza.

PEČI

NA DRVA
PREMOG
OLJE
V NAJVEČJI IZBIRI

Podjurski trgovski CENTER
bratje RUTAR & Co

Dobrla ves-Eberndorf